

ת"פ 31235/05/16 - מדינת ישראל נגד יצחק חדד

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"פ 31235-05-16 מדינת ישראל נ' חדד ואח'

בפני כבוד השופט מרדכי לוי

מדינת ישראל

המאשימה

ע"י עוה"ד הילה גבאי ופנינית בן-עמי, פמת"א (מיסוי וכלכלה)

נגד

יצחק חדד

הנאשם

ע"י באי-כוחו עוה"ד גיורא אדרת ואורן אדרת

גזר דין

(גרסה עם השמטות אחדות - לבקשת ב"כ הנאשם)

פתח דבר

1. ביום 7.5.20 הורשע נאשם 1 (להלן גם: "הנאשם" או "חדד"), על פי הודאתו, בעבירה של הפרת אמונים בתאגיד, לפי סעיף 425 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: "חוק העונשין" או "החוק").

הודאתו של הנאשם ניתנה לאחר שמיעת כל הראיות ולאחר הסיכומים בתיק - בעקבות הצעת בית המשפט לסיום התיק, שהתקבלה על ידי שני הצדדים, כפי שיפורט להלן.

כללי

2. ביום 16.5.16 הוגש כתב אישום נגד הנאשם ונגד שני נאשמים נוספים - מרדכי מימון (להלן: "מימון" או "נאשם 2") וחנוך חזין (להלן: "חזין" או "נאשם 3"), כמו גם נגד שלוש חברות שונות - י.ע.ל.ם השקעות בע"מ (להלן: "י.ע.ל.ם"), י.פ.ל השקעות וניהול נכסים בע"מ (להלן: "י.פ.ל") ו-ח.מ.א.ק השקעות טכנולוגיות בע"מ (להלן: "ח.מ.א.ק").

בכתב האישום פורטו שלוש פרשות שונות ונטען כי היו שתי "תוכניות עברייניות" הקשורות בהתנהלותם של הנאשמים במסגרת עבודתם במפלגת קדימה (להלן: "המפלגה" או "קדימה") או עם המפלגה, וזאת בין השנים 2006-2011. בתקופה זו כיהן הנאשם, רואה חשבון במקצועו, כגזבר המפלגה וכמורשה חתימה (יחד עם מנכ"ל המפלגה); מימון, אף הוא רואה חשבון במקצועו, התקשר לקראת הבחירות לכנסת ה-18 עם המפלגה, בהסכם למתן שירותים חשבונאיים למפלגה ובהסכם לתשלום שכרם של הפעילים ויושבי הקלפיות; וחזין כיהן כמנמ"ר (מנהל מערכות מידע ראשי) של המפלגה.

העובדות שנטענו בכתב האישום והעבירות שיוחסו לנאשמים פורטו באריכות בכתב האישום עצמו, ויובאו להלן אך בתמצית.

באישום הראשון והמרכזי (להלן גם: "**פרשת י.ע.ל.ם**" - היא החברה שבאמצעותה פעל מימון) נטען כי **בשנת 2009** רקמו הנאשם ומימון **תוכנית עבריינית** (שכונתה "**התוכנית העבריינית השניה**"), על פיה יחבור הנאשם למימון, תוך שימוש במעמדו כגזבר המפלגה וכמורשה חתימה ובנגישותו לכספי המפלגה, וזאת לצורך קידום עסקיהם הפרטיים. נטען כי הנאשם ומימון, **בצוותא חדא**, שלחו ידם במרמה בכספי המפלגה ועשו שימוש פרטי בסכום גנוב של ₪ 2,250,000, ובכלל זה העמדת ערבות בנקאית בגובה ₪ 1,500,000 שנדרשה לצורך השתתפות במכרז לחכירת מקרקעין לבנייה, פרויקט שאליו נכנסו שניהם במשותף; והכל תוך ביצוע פעולות **הסתרה והסוואה** לרבות רישומים כוזבים במערכת הנהלת החשבונות של המפלגה ובמערכת הנהלת החשבונות של י.ע.ל.ם, באופן שנחזה להיראות כי לא בוצעו משיכות של הכסף הגנוב. ראשי המפלגה לא היו מודעים לקשרים העסקיים בין הנאשם ומימון ובכך התאפשרה שליחת ידם בכספי המפלגה.

לאור המפורט בעובדות האישום הראשון יוחסו לנאשם במסגרת אישום זה העבירות הבאות: **גניבה על ידי מורשה, קבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות, מרמה והפרת אמונים בתאגיד, רישום כוזב במסמכי תאגיד ועשיית פעולת הלבנת הון ברכוש אסור.**

באישום השני (להלן גם: "**פרשת ח.מ.א.ק**") נטען כי עוד **בשנת 2006** קשרו מימון וחזין קשר לביצוע **תוכנית עבריינית** (שכונתה "**התוכנית העבריינית הראשונה**"), על דעתו של הנאשם. חזין ומימון פעלו במסגרת חברת ח.מ.א.ק שהייתה ב"בעלותם" על-מנת לספק ציוד מחשוב למפלגה, וזאת תוך הסתרה מראשי המפלגה וממנהליה את זהות העומדים מאחורי חברת ח.מ.א.ק. לנאשם יוחס כי הוא העניק שירותי ראיית חשבון לחברת ח.מ.א.ק שעה שהיה מודע לקשריהם של מימון וחזין, וכי הוא אישר - כגזבר המפלגה וכמורשה חתימה בה - הזמנות של חזין לרכישת ציוד מחשוב מ-ח.מ.א.ק עבור המפלגה, וכן כי הוא נעזר בשרותיו של חזין בטיפול תקלות במשרדו הפרטי תמורת מזומן או תמורת קיזוז משכר הטרחה.

במסגרת אישום זה יוחסו לנאשם עבירה של **קבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות** ועבירה של **מרמה והפרת אמונים בתאגיד.**

באישום השלישי (להלן גם: "**פרשת אגרון**") נטען כי במועדים בלתי ידועים בתקופה שבין 2008-2011 החזיקו הנאשם וחזין מאגר מידע שאינו חוקי ועשו בו שימוש שלא לצרכי התמודדות בבחירות ושלא לצורך קשר עם ציבור הבוחרים בהתאם לחוק הבחירות. באישום זה יוחסו לנאשם עבירה של **החזקת מידע שלא כדין** ועבירה של **פגיעה בפרטיות.**

3. **ביום 22.3.17 הורשע חזין**, על ידי מותב זה, על פי הודאתו בעובדות של כתב אישום מתוקן שהוגש בעניינו, בעבירות הבאות, וזאת במסגרת הסדר טיעון שהושג בין הצדדים: בגין **פרשת ח.מ.א.ק** הורשע חזין בעבירה של **קבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות** ובעבירה של **מרמה והפרת אמונים בתאגיד**; ובגין **פרשת אגרון** הוא הורשע בעבירה של **החזקת מאגר מידע שלא כדין** ובעבירה של **פגיעה בפרטיות.**

ביום 16.5.17 הושתו על חזין שישה חודשי מאסר בעבודות שירות, מאסרים מותנים וקנס בסך ₪ 15,000 - תוך כיבוד הסדר טיעון "סגור" שהתייחס לרכיבי העונש מלבד לגובה הקנס.

4. **ביום 13.9.17 הורשע מימון**, על פי הודאתו בעובדות של כתב אישום מתוקן שהוגש בעניינו, בעבירות הבאות, בתום הליך גישור שהתנהל לפני כב' השופט ב' שגיא: בגין **פרשת י.ע.ל.ם** הורשע מימון בעבירה של **גניבה על ידי מורשה** ובעבירה של **עשיית פעולת הלבנת הון ברכוש אסור**; ובגין **פרשת ח.מ.א.ק** הורשע

מימון בעבירה של קבלת דבר בתחבולה.

לאחר שמיעת טיעוני הצדדים החליט כב' השופט שגיא, ביום 28.9.17, לאמץ את הסדר הטיעון ה"סגור" שהושג בין הצדדים בתום הליך הגישור - הסדר שהתייחס לרכיבי העונש מלבד לעניין הקנס - והשית על מימון 15 חודשי מאסר בפועל, לצד מאסר מותנה וחילוט סך של 200,000 ₪ שנתפסו במהלך החקירה, תוך הימנעות מהטלת קנס לנוכח מצבו הכלכלי של מימון וחובותיו הכבדים ומשום שהמשמעות של הטלת קנס היתה תוספת של תקופת מאסר.

5. הנאשם כפר במיוחס לו. דיוני ההוכחות נפרשו על פני ישיבות רבות ועל פני למעלה מ-2,000 עמודי פרוטוקול, ובסיומם הגישו הצדדים סיכומים ארוכים ומפורטים בכתב ולאחריהם גם השמיעו סיכומים משלימים בעל-פה.

בתום שמיעת הסיכומים המשלימים בעל פה, ביום 5.2.20, העלה בית המשפט, בהסכמת הצדדים, הצעה לסיום התיק, שאותה ביקשו הצדדים לשקול. לאחר מכן הופנו הצדדים, לבקשתם, להליך גישור, כדי שבו יוכלו לנסות להסכים לעניין העונש - גישור אשר לא צלח.

6. בסופו של דבר, לאחר התלבטויות של שני הצדדים, הסכימו הצדדים להצעת בית המשפט לסיום התיק, כפי שהועלתה בתום הסיכומים המשלימים וכפי שתפורט להלן במסגרת הכרעת הדין (וזאת מבלי שהגיעו להסכמה לעניין העונש).

בעקבות כך, ניתנה ביום 7.5.20 הכרעת דין, שלפיה הנאשם הורשע, על פי הודאתו, (אך ורק) בעבירה של הפרת אמונים בתאגיד. זאת, "בגין ניגוד העניינים שבו היה הנאשם מצוי, ובכלל זה פן מחמיר, בשים לב לתפקידו של הנאשם בתקופה הרלוונטית כגזבר מפלגת קדימה... ובמיוחד לאור הקשרים והשותפות העסקית בינו ובין נאשם 2 [מימון]... החל מהפרויקט בשוהם, ובשים לב לחששות של הנאשם גם לגבי האמידות של מימון, שהתעוררו בלב הנאשם עוד באמצע שנת 2009, ובשים לב לדברים שמסר הנאשם בחקירתו במשטרה (ת/1 ו-ת/2); ובגין כך שהיה על הנאשם לדווח ליושבת-ראש המפלגה או ליושב-ראש המפלגה הקודם ולמנכ"לים של המפלגה על כל מה שהיה בין הנאשם ובין נאשמים 2 ו-3 (מימון וחזין), וגם על החששות של הנאשם ועל החשדות שלו, שהתעוררו במיוחד באמצע שנת 2009, לרבות לגבי האיתנות הכספית של מימון ולגבי הצ'קים החוזרים של מימון, במיוחד בשים לב לכך שהיה צ'ק של מימון לפקודת מס הכנסה שהופקד בכספת של המפלגה". הנאשם זוכה מכל יתר העבירות שיוחסו לו בכתב האישום, דהיינו מהעבירות של גניבה על ידי מורשה, קבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות, רישום כוזב במסמכי תאגיד ועשיית פעולת הלבנת הון ברכוש אסור - בגין האישום הראשון (פרשת י.ע.ל.ם) - ומהעבירה של קבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות בגין האישום השני (פרשת ח.מ.א.ק) וכן מכל העבירות שיוחסו לו בגין האישום השלישי (פרשת אגרון).

7. סמוך לאחר מתן הכרעת הדין, כאמור ביום 7.5.20, ביקש ב"כ הנאשם להפנות את הנאשם לשירות המבחן לקבלת תסקיר "שיכלול גם את נושא ביטול ההרשעה". ב"כ המאשימה השאירה לשיקול דעת בית המשפט את ההחלטה האם להפנות את הנאשם לקבלת תסקיר, אך התנגדה לבקשת ב"כ הנאשם כי שירות המבחן יבחן את שאלת ביטול ההרשעה, תוך שהטעימה כי "ההסדר שהציע בית המשפט, שקיבלו הצדדים, כלל הרשעה. המאשימה לא היתה מסכימה להסדר שיכלול רכיב של אי-הרשעה או של ביטול הרשעה".

8. בתום הדיון מיום 7.5.20, בית המשפט נעתר לבקשת ב"כ הנאשם להפנות את הנאשם לקבלת תסקיר שירות המבחן, תוך שבית המשפט הוסיף בהחלטתו, ביחס למחלוקת שהתגלעה כאמור בין ב"כ הצדדים, בין היתר, כי "בנסיבות כוללות ומיוחדות אלה יסתפק בית המשפט, בשלב זה, בכך שהוא מפנה את שירות המבחן לבקשות של באי-כוח הנאשם משירות המבחן כפי שצוינו לעיל בפרוטוקול, מבלי שבית המשפט יבקש משירות המבחן לבחון את שאלת ביטול ההרשעה, שלא היתה חלק מההצעה של בית המשפט ושהעלתה ההגנה רק היום, לאחר מתן הכרעת-הדין. ספק בעיניי אם המקרה דנא מצדיק את ביטול ההרשעה, אך בית המשפט יגבש עמדתו, גם בעניין בקשה זו של ההגנה ... רק לאחר שמיעת טיעוני הצדדים" בישיבה שנקבעה לטיעונים לעונש.

תסקיר שירות המבחן

9. על-פי תסקיר שירות המבחן מיום 15.10.20, הנאשם הוא כבן 56, נשוי ואב לארבעה ילדים בין הגילאים 16-28. הנאשם תיאר בפני שירות המבחן חוויות ילדות מורכבות, בין היתר [...] וכן את מצוקתה הנפשית של אמו בשל פטירתה של אחותו בעת שהיה כבן תשע.

חרף קשייו סיים הנאשם 12 שנות לימוד עם תעודת בגרות מלאה, שירת שירות צבאי מלא בחיל האוויר ורכש השכלה אקדמית בחשבונאות. מאז סיים הנאשם את התמחותו כרואה חשבון, הוא מנהל משרד שבו שותפה גם אחותו.

הנאשם תיאר את פעילותו הפוליטית שבמסגרתה היה שותף בהקמת מפלגת קדימה.

לאחר שהחלו ההליכים המשפטיים סיים הנאשם תואר ראשון ושני במשפטים, ובשנים האחרונות הוא מקדיש את מרבית זמנו לניהול ההליך הפלילי הנוכחי.

הנאשם מסר לשירות המבחן כי עד למעצרו היתה אשתו עקרת בית, אולם עקב המצב הכלכלי שאליו נקלעו וקשייו להתפרנס בתחומו, היא החלה לעבוד. הנאשם תיאר את הקשר החיובי עמה, את תמיכתה בו לאורך ההליך הפלילי, לצד דפוסי הסתרה שאפיינו אותו טרם מעצרו.

הנאשם נעדר הרשעות קודמות. הוא התקשה להעמיק ולבחון את החלטתו שלא לפנות לגורמי אכיפת החוק למרות שחשד כי מימון עשה שימוש בכספי המפלגה לצרכיו האישיים. הנאשם נטה להשליך על מימון את הרקע למעורבותו. בדיעבד הוא מודע לחומרת מעשיו ומבין כי היה צריך לפעול באופן שיפסיק את התקשרותו העסקית עם מימון ולדווח על כך. הנאשם תופס עצמו כשומר חוק. נוסף על כך, הנאשם לקח אחריות על כך שפעל בניגוד עניינים, אך הוא רואה עצמו כפסיבי בכל הקשור להתנהלותו. הנאשם מסר לשירות המבחן כי כיום הוא אינו מקיים קשרים עסקיים אישיים, הוא הפסיק את עבודתו אל מול גופים ציבוריים והוא ממוקד במשפחתו.

שירות המבחן הוסיף כי הנאשם חש בושה באשר למעשיו ולמעורבותו הפלילית והביע חשש מהרשעה פלילית שתפגע באפשרותו להמשיך לעסוק בראיית חשבון ולהתמחות בעריכת דין. הנאשם ציין בפני שירות המבחן כי הוא עסוק במחשבות רבות וחרד לעתידו התעסוקתי. עוד מסר הנאשם כי עד שנת 2015 [...].

שירות המבחן התרשם כי לנאשם יכולות קוגניטיביות ותפקודיות גבוהות, כי הוא בעל יכולת ביטוי רהוטה ובקיאות בתחומו. לצד זאת [...] על רקע הצלחתו המקצועית והפוליטית במרוצת השנים, גבולותיו הפנימיים של הנאשם התרופפו והוא התקשה להציב גבול. שירות המבחן הוסיף כי גם כיום מתקשה הנאשם להעמיק ולבחון את התנהלותו העבריינית, כי הוא נטה לצמצם את אחריותו, כשהוא ממוקד בקשיו ובהשלכות של העבירות עליו, על משפחתו ועל עתידו המקצועי, וכן במורכבות מצבו הרגשי. עם זאת, דרך המחירים האישיים והמשפחתיים ששילם, נראה כי הנאשם מבין את חומרת העבירה וערך שינוי באורחותיו עקב כך - לרבות דיווחו על הפרדה בין חייו האישיים ובין עיסוקו המקצועי וכן [...].

לנגד עיני שירות המבחן עמדו **גורמי הסיכון להישנות עבריינות** בעתיד, הבאים לידי ביטוי בכך שהנאשם "מצמצם בהתייחסותו לביצוע העבירות, הימשכותן לאורך שנים", בנטייתו באותה תקופה להסתיר מסביבתו התנהגות שולית, בכך שהנאשם ממוקד בצרכיו ובחששו מתוצאות ההליך הפלילי, בקושי של הנאשם לראות את הנזק שנגרם כתוצאה ממעשיו, בקשיו להציב גבולות ברקע לעבירה ובכך שאינו רואה מקום לטיפול במצבו כיום.

לעומת זאת, בהערכת **סיכויי השיקום** נלקחו בחשבון עברו הפלילי הנקי של הנאשם, חלוף השנים "מאז ביצוע העבירות", דיווחיו לגבי הפסקת פעילותו הציבורית והפוליטית, גורמי התמיכה בחייו, יכולותיו להתמודד עם קשייו והעובדה [...].

שירות המבחן ציין כי אינו ממליץ על צו מבחן, אך המליץ על "צו של"צ בהיקף שעות משמעותי כענישה", תוך שהוסיף כי הנאשם שואף כיום לשקם את חייו ולהתמקצע בתחום המשפטים, כי הוא בעל משפחה הנדרש לפרנסה וכן כי של"צ מהווה "עונש חינוכי למען אוכלוסייה נזקקת", "שיש בו כדי להקטין סיכון להישנות ביצוע עבירות, באמצעות תרומה לחברה ופיצוי על הנזק והפגיעה שהסב".

כאן המקום להוסיף כי, בפועל, שירות המבחן לא מצא לנכון להתייחס בתסקיר לבקשה של ב"כ הנאשם לביטול הרשעתו.

ראיות הצדדים לעונש

10. מטעם המאשימה הוגש תצהיר נפגע עבירה שערך בא כוחה של מפלגת קדימה, עו"ד חיים כהן (תע/1) - שאליו אתייחס בהמשך.

11. מטעם ההגנה הוגשו מכתבי תודה (נע/1), כתבי מינוי והסמכות (נע/2), תעודות רפואיות (נע/3) וכן שני מכתבים של עדי אופי (נע/4) שאליהם אתייחס להלן.

המכתב האחד נכתב על ידי **מר כוכב כוכבי**, שהציג עצמו כאדם עיוור, איש עסקים אשר הצליח לשקם את חייו בזכות סיוע והדרכה שקיבל מהנאשם. מר כוכבי ציין כי היה "מובטל כרוני עם אפס סיכויים להשתלב בעולם העבודה" ובהדרכתו של הנאשם הפך לאדם עצמאי, איש עסקים המפרנס עצמו בכבוד. הוא הוסיף כי הנאשם נותן לו ביטחון, מוטיבציה והכוונה מקצועית וביקש לנקוט במידת הרחמים ולאפשר לנאשם לפתוח דף חדש כדי שיוכל להתקדם ולסייע לו ולאנשים אחרים.

המכתב השני נכתב על ידי סגנית יו"ר הכנסת, **חברת הכנסת קרן ברק**, שציינה כי היא מכירה את הנאשם משנת 2003, עת מונו יחד כדירקטורים בחברת נמל חיפה. חה"כ ברק תיארה את פועלם המשותף ואת הצלחתם

להתוות דרך שאפשרה לנמל להפוך לגוף עצמאי הממקסם את רווחיו ופועל ביעילות כדי לשרת את צרכיה של המדינה. מאז ועד היום היא נמצאת בקשר רציף עם הנאשם והוא מסייע לה בעניינים כלכליים ומשפטיים, בהובלת רפורמות של ממש, כלשונה. חה"כ ברק ציינה כי היא עדה לתהליכים הקשים ולמהפכים הרגשיים שעוברים על הנאשם והביעה צער על כך. היא ציינה כי הנאשם הפך לאחרונה גם לסב טרי וכן כי בנו הצעיר הוא ילד בעל צרכים מיוחדים. חה"כ ברק הדגישה כי כאשר כיהנו יחד כחברי דירקטוריון בנמל חיפה, היה הנאשם הסמן המובהק לשמירה על החוק ועל טוהר המידות וכי הוא עמד בלחצים רבים ולא נרתע להילחם על עמדותיו גם כשהיה במיעוט. חה"כ ברק הוסיפה כי היא נדהמה לשמוע באוקטובר 2011 על מעצרו של הנאשם בחשד לגניבה, מעילה, מרמה ועוד. הוטעם כי העניין גרר עננה פלילית חמורה במשך תקופה ארוכה, שבמהלכה נהרסה הקריירה של הנאשם וחיייו היו "בהקפאה". חה"כ ברק תיארה את "הסבל הנורא שהוא ומשפחתו עוברים, שכללו את הפגיעה הקשה בפרנסה בבית והעיסוק היום יומי הבלתי נגמר עם ההליכים המשפטיים... אחרי שנים ארוכות וקשות שעבר חדר בהן היה תחת עננה פלילית כבדה של אישומי פשע חמורים שמנעו את קידומו האישי והמקצועי, הוא קיבל את יומו בבית המשפט, אך השנים של הסבל לא נמחקו והשאירו את חותמם...". לבסוף ביקשה חה"כ ברק להקל מאוד עם הנאשם, כדי לא לפגוע בעיסוקיו ובפרנסתו וכדי לאפשר לו לאחות את השברים ולשקם את חייו.

עיקרי טיעוני המאשימה

12. תחילה יצוין כי במהלך דיון הטיעונים לעונש **הוגשו טיעוני שני הצדדים בכתב**, בהסכמת הצדדים וביוזמתם, ובאי כוח הצדדים הסתפקו בהשלמות קצרות בעל פה.

13. **באות כוח המאשימה עמדו על השיקולים התומכים לדעתן באי-ביטול הרשעתו של הנאשם ובהחמרה בעונשו.**

באות כוח המאשימה עמדו תחילה על **הערכים המוגנים** בעבירה של הפרת אמונים: אמון הציבור בעובדי הציבור, טוהר המידות של פקידי הציבור והאינטרס הציבורי שעליו מופקד עובד הציבור. בעבירה של הפרת אמונים בתאגיד הערכים המוגנים הם ההגנה על התאגיד מפני התנהלות ומפני ניגוד עניינים של מנהליו של התאגיד, ביסוס האמון במנהלים והגנה מפני מעילה באמון זה, וכן הבטחה של תפקוד נאות של מנהלי התאגיד, העדפת האינטרס התאגידי ולא האישי, מניעת שחיתות מידות בקרב מנהלים וביסוס האמון של בעלי המניות במנהליהם.

הודגש כי בעניין הפרת אמונים בתאגיד, כאשר עסקין בתאגיד המספק שירות לציבור או נושא אופי ציבורי, הפסיקה קבעה שיש לקבוע אמות מידה המבוססות על אמות המידה של העבירה של מרמה והפרת אמונים של עובד ציבור, על דרך ההיקש ותוך הבאת כלל נסיבות העניין בחשבון.

הוטעם כי הפגיעה היא בתדמית התאגיד, כי אין הכרח שתהיה פגיעה כלכלית בתאגיד, כי אין מדובר ברכיב תוצאתי, אלא בתכונה מיוחדת של הרכיב ההתנהגותי, שמעשה המרמה או הפרת האמונים יהיה לפי טיבו וטבעו מעשה הפוגע בתאגיד, וכי פגיעה בתדמית של תאגיד ובשמו הטוב מהווה פגיעה ממשית בו. קריטריון נוסף ומרכזי המשליך על פליליות מעשה הפרת האמונים הוא רום מעמדו ובכירותו של עובד התאגיד.

ביחס לערכים המוגנים הפנתה המאשימה, בין היתר, ל-ע"פ 3817/18 **מדינת ישראל נ' חסן** (3.12.2019); ע"פ 677/14 **דנקנר נ' מדינת ישראל** (17.7.2014) (להלן: "עניין דנקנר"); ע"פ 2103/07 **הורוביץ נ' מדינת ישראל** (31.12.2008) (להלן: "עניין הורוביץ"); דנ"פ 1397/03 **מדינת ישראל נ' שבס** (30.11.2004) (להלן: ע"פ 677/14).

"עניין שבס"; עפ"ג 42359-03-20 שחם נ' מדינת ישראל (14.7.2020) (להלן: "עניין שחם").

באות כוח המאשימה הדגישו כי **מפלגה היא תאגיד בעל מעמד ציבורי מיוחד**, בין השאר לנוכח אופן מימון פעילותה והוראות החוק החלות עליה. כמו כן, מפלגת קדימה היתה הגדולה בכנסת, ומשכך היא שירתה ציבור מצביעים רחב ונהנתה ממימון רחב מכספי הציבור.

לעמדת המאשימה, מעשיו של הנאשם פגעו **פגיעה קשה בערכים המוגנים**.

ביחס ל**נסיבות הקשורות בביצוע העבירה** הודגש כי הנאשם לא דיווח לראשי המפלגה על כל החששות והחשדות שהתעוררו בליבו, במיוחד באמצע שנת 2009. הפן המחמיר הוא בשים לב הן לתפקידו הבכיר של הנאשם, שהיה מספר 2 בהיררכיה של המפלגה, והן לאור הקשרים והשותפות העסקית עם מימון במסגרת הפרויקט ביישוב שוהם. הוטעם שגם שירות המבחן התרשם בתסקירו מדפוסי ההסתרה של הנאשם.

באות-כוח המאשימה ציינו כי מתוקף תפקידו של הנאשם היתה לו שליטה על כספי המפלגה, אך הוא התעלם מכללים בסיסיים והסתיר את ניגוד העניינים שבו היה מצוי. הודגש כי הוא לא דיווח לראשי המפלגה על זהות בעלי חברת ח.מ.א.ק ועל האינטרס הכלכלי שלו בחברה, לפי הנתען, וכן על קשריו עם מימון בפרויקט ביישוב שוהם ובחברת י.פ.ל. הנאשם העדיף את האינטרס האישי שלו על פני זה של המפלגה, הוא ניצל את כוחו ומעמדו ואת האמון שהפקידו בידיו ראשי המפלגה. עוד נטען כי **עוצמת ניגוד העניינים היא גבוהה במיוחד**, נוכח ריבוי הזיקות, וכי היא הלכה והחריפה והגיעה לשיאה בשנים 2009-2010, עת נכנס הנאשם עם מימון לפרויקט בשוהם.

באות כוח המאשימה הוסיפו כי העבירה בתיק דנן לא בוצעה מתוך דחף רגעי או חולשה נקודתית. הנאשם היה מודע למעשיו, פעל בהפרת אמונים במשך תקופה ארוכה ומעולם לא דיווח למפלגה על קשריו העסקיים ועל חששותיו. הנאשם פגע גם במוניטין ובתדמית של המפלגה, לנוכח התנהלותו כבכיר במפלגת שלטון, במיוחד נוכח הישענותה הרבה של המפלגה על כספי הציבור בכללותו. בעניין זה הפנתה המאשימה ל-ע"פ 8573/96 **מרקדו נ' מדינת ישראל**, פ"ד נא(5) 481 (1997).

עוד נטען כי התנהלותו של הנאשם תרמה להידרדרות במצבה הכספי של המפלגה, הן בשל סכומי הגניבה של מימון, שהשיב רק כמחצית ממנו, והן בשל נזקים עקיפים שנגרמו למפלגה.

באות כוח המאשימה הפנו לתצהיר של עו"ד חיים כהן, ב"כ מפלגת קדימה, ו**עתרו לחייב את הנאשם בפיצוי כספי לקדימה בסכום המרבי המותר בחוק, דהיינו ₪ 258,000**.

באשר ל**מדיניות הענישה הנוהגת**, באות-כוח המאשימה הפנו תחילה לאמירות של בית המשפט העליון ביחס לצורך בהשתת **ענישה מרתיעה** בעבירה של הפרת אמונים: **עניין שבס**; ע"פ 2144/11 **מצא נ' מדינת ישראל** (20.6.2011) (להלן: "**עניין מצא**"); ע"פ 1044/12 **סער נ' מדינת ישראל** (10.12.2012) (להלן: "**עניין סער**"); ו**עניין דנקנר**.

באות כוח המאשימה ביקשו להתמקד ב**עניין דנקנר** וכן ב-רע"פ 3292/15 **לחיאני נ' מדינת ישראל** (17.11.2015) (להלן: "**עניין לחיאני**"), וזאת מכיוון שנטען כי "בשני פסקי הדין מדובר בעבירות של הפרת אמונים, או של עובד ציבור או של מרמה בתאגיד, ללא עבירות נוספות, כאשר בדר"כ בפסיקה מדובר על ענישה בעבירות מעורבות ולכן בפסקי דין אחרים קשה יותר לאבחן את אלמנט הפגיעה בתאגיד והפרת האמונים".

לטענת המאשימה, הנסיבות בענייננו דומות לנסיבות שבעניין דנקנר: "שנים מאפיינים ציבוריים לתאגיד, לנאשם נוצר רווח כלכלי עצום בגין העסקה בשוהם, והנאשם אשר שימש בתפקיד בכיר במפלגה הינו בעל אישיות כריזמטית ודומיננטית. **זאת ועוד, לעמדת המאשימה, "בשונה מפס"ד דנקנר, בתיק דנא מדדי החומרה גבוהים יותר מאשר בעניין דנקנר ..."**

ב"כ המאשימה ציינו, בין היתר, כי **בעניין דנקנר** "בית המשפט המחוזי קבע מתחם ענישה בעבירת הפרת אמונים בתאגיד שנע בין **6 ל-18 חודשי מאסר בפועל ... ובית המשפט העליון ... קבע כי מתחם העונש יישאר בעינו**". באותו עניין בית המשפט העליון העמיד את העונש על **8 חודשי מאסר בפועל (מאחורי סורג ובריה)**.

ב"כ המאשימה הוסיפו כי **בעניין לחיאני** בית המשפט המחוזי קבע שהרף התחתון של מתחם העונש ההולם אינו יכול לעמוד על עבודות שירות, נקבע **מתחם של 5-18 חודשים לריצוי בפועל** לגבי כל אחת מהעבירות של הפרת אמונים, ובעקבות כך הוחמר העונש של המערער על ידי העמדתו על **8 חודשי מאסר בפועל (מאחורי סורג ובריה)**.

כמו כן, הפנו באות כוח המאשימה **לעניין שחם**, שבו נקבע **מתחם עונש הולם של "מאסר שירוצה בדרך של עבודות שירות ועד ל-18 חודשי מאסר"**, ובית המשפט המחוזי דחה את הערעור על חומרת העונש שהושת - **10 חודשי מאסר בפועל**.

באות כוח המאשימה בדעה כי **"יש להעלות את רף הענישה באמצעות קביעת מתחמי ענישה אשר ישקפו באופן ראוי את היחס ההולם בין חומרת העבירה ומידת אשמו של הנאשם, לבין מידת העונש"** (ההדגשה הוספה ואינה במקור).

לעמדת המאשימה, במקרה דנן "ישנה פגיעה חמורה במיוחד בערכים המוגנים של העבירה".

לפיכך עתרה המאשימה לקביעת מתחם עונש הולם של 9-18 חודשי מאסר בפועל.

באשר ל**נסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה**, בחרה המאשימה להתייחס תחילה לשיקול של הרתעת הרבים. הוטעם כי בעבירות כלכליות יש לתת עדיפות לשיקולי ההרתעה, על פני נסיבותיו האישיות של הנאשם - בשל אופיין של עבירות אלו, הקושי בחשיפתן, וההשפעה הרחבה שלהן על הציבור כולו. בעניין זה הפנו באות כוח המאשימה ל-ע"פ 3927/16 **מדינת ישראל נ' בר-זיו** (23.2.2017), **לעניין דנקנר, לעניין לחיאני**, וכן לדבריו של כב' השופט י' דנציגר ב-ע"פ 1656/16 **דוידוביץ בע"מ נ' מדינת ישראל** (20.3.2017), גם ביחס ל"שאלת יעילותה והצלחתה של ההרתעה" בעבירות כלכליות, שהן "אינסטרומנטליות ורציונליות", בשונה מ"עבירות אימפולסיביות הנעברות בלהט הרגע".

הוטעם כי אומנם כל עונש משמעותי סביר שיפגע בנאשם, אך הדבר נכון ברוב המקרים שבהם מדובר בעבירות כלכליות שביצעו אנשים נורמטיביים.

הודגש שההלכה הנוהגת בעבירות כלכליות קובעת כי הנסיבות האישיות נסוגות מפני האינטרס הציבורי, ושהנאשם היה צריך להביא בחשבון בעת ביצוע המעשים את ההשלכות של מעשיו, עליו ועל בני משפחתו. בעניין זה הפנתה המאשימה, בין היתר, ל-רע"פ 7633/05 **עצמון נ' מדינת ישראל** (11.1.2006).

עוד נטען כי בעבירות צווארון לבן ניתן משקל מועט להעדרו של עבר פלילי, תוך הפניה, בין היתר ל-רע"פ

4148/13 רובז נ' **מדינת ישראל** (12.6.2013) (להלן: "עניין רובז"); וכך גם ביחס לפעילות ציבורית ולתרומה לחברה, שגם להן נטען כי יש ליתן משקל מועט בעבירות הנדונות.

באות כוח המאשימה התייחסו לנסיבה של חלוף הזמן מעת ביצוע העבירה, וטענו כי הלכה מושרשת היא שתיקים כלכליים הם ככלל מורכבים, והדבר נכון ביתר שאת בתיק זה. באות כוח המאשימה פירטו את השתלשלות האירועים בתיק, שתובא להלן בפרק הדיון, ובין היתר, את מורכבות החקירה ומורכבות התהליך עד להגשת כתב אישום. לנוכח האמור צוין כי "**המאשימה סבורה שבתיק זה לא קיים חלוף זמן משמעותי המצדיק הקלה בעונש**".

באות כוח המאשימה הדגישו כי ביצוע עבירות צווארון לבן על ידי נאשם רואה חשבון, תוך ניצול מעמדו הרם, מהווה שימוש לרעה בתפקיד ובמעמד, פוגע במידה ניכרת באמון הציבור במערכת בכללותה, ובציבור רואי החשבון בפרט, ופוגע באמון הרשויות בגורמים אלה - תוך הפניה ל-ע"פ 2161/90 **גבאי נ' מדינת ישראל**, פ"ד מה(ד) 1991)777.

נוסף על האמור טענו באות כוח המאשימה כי החרטה של הנאשם אינה כנה ואמיתית וביססו זאת על כך שהנאשם ביקש לבטל את הרשעתו ועל תוכן התסקיר של שירות המבחן.

לנוכח האמור נטען כי מקרה זה אינו יכול להיכלל בגדר המקרים שבהם ניתנת הקלה בעונש עקב קבלת אחריות.

ביחס לפער בין העבירות שיוחסו לנאשם בכתב האישום ובין העבירות שבהן הוא הורשע, נטען כי כלל לא ברור שעצם הזיכוי מעבירות מסוימות מצדיק הקלה בעונש ביחס לעבירה שבה מורשע נאשם - תוך הפניה ל-ע"פ 7609/06 **פלוני נ' מדינת ישראל** (13.11.2008); כן נטען כי העבירה של הפרת אמונים היא עבירה חמורה בפני עצמה, ובנסיבות התיק דנא, כאשר עבירת הפרת האמונים היתה שזורה לכל אורך מעשיו של הנאשם והיוותה רכיב מרכזי בעבריינות מצדו, אין להתחשב, לעניין קביעת המתחם והעונש, בעובדה כי הנאשם זוכה מהעבירה של גניבה.

באות כוח המאשימה הוסיפו וטענו כי **אין מקום לחרוג לקולה מהמתחם**. הן ציינו כי כאשר מדובר בנאשמים נורמטיביים, אין מקום להעניק לשיקום משקל משמעותי, ודאי לא כזה המצדיק חריגה ממתחם הענישה, ויש מקום ליתן בכורה לשיקולי ההרתעה והגמול - תוך שהן הפנו ל-רע"פ 74/13 **חלידו נ' מדינת ישראל** (17.3.2013). כמו כן, צוין כי הנאשם אינו נזקק לשיקום ואינו מעוניין בשיקום.

באות כוח המאשימה ביקשו **לדחות את עתירת ההגנה לביטול ההרשעה**. הודגש כי **המאשימה לא היתה מסכימה מלכתחילה לסיים את התיק בהסדר שיכלול רכיב אי-הרשעה או בקשה לביטול הרשעה**. לפיכך, הטיעון שמקומו של ביטול ההרשעה הוא בשלב הטיעונים לעונש, אינו רלוונטי במקרה של התיק דנן. **נוסף על כך, הודגש כי שירות המבחן לא המליץ על אי-הרשעה**. עוד הוטעם כי **אין מתקיימים שני התנאים הנדרשים לביטול הרשעה**, כיוון שהנאשם לא הוכיח פגיעה חמורה בסיכויי שיקומו וכיוון שסוג העבירה אינו מאפשר לוותר על ההרשעה מבלי לפגוע בשיקולי הענישה האחרים. בעניין זה הפנו באות כוח המאשימה לעניין **רובז ול-ת"פ** (מחוזי ב"ש) 3666-06-16 **מדינת ישראל נ' חסן** (14.5.2020) (להלן: "עניין חסן").

עוד נטען כי **יש להותיר את ההכרעה לגבי ההשלכות הכלכליות והתעסוקתיות בידי הגורמים המוסמכים** לכך. בעניין זה הפנתה המאשימה ל-רע"פ 5100/14 **מסארווה נ' מדינת ישראל** (28.7.2014); ל-רע"פ

5018/18 בוזגלו נ' מדינת ישראל (21.10.2018) (להלן: "עניין בוזגלו"); ל-רע"פ 923/19 פלונית נ' מדינת ישראל (2.4.2019) (להלן: "עניין פלונית"); ל-רע"פ 3224/19 אביב נ' מדינת ישראל (28.5.2019); ול-רע"פ 921-02-15 פלוני נ' מדינת ישראל (30.4.2015).

לאור כל האמור לעיל ביקשה המאשימה להותיר את ההרשעה על כנה, לקבוע את עונשו של הנאשם בשליש התחתון של המתחם שלו עתרה, ולהשית עליו 10 חודשי מאסר בפועל, לצד מאסר מותנה.

נוסף על עונש המאסר ועל החיוב בפיצוי, עתרה המאשימה להשתת קנס בסך 200,000 ₪, תוך שהוטעם כי האינטרס העומד ביסוד העבירה שבה הורשע הנאשם הוא אינטרס כלכלי, וזאת, בין היתר, בשים לב לקנס שהוטח על חזין ולחילוט כספיו של מימון. עוד צוין כי בעניין דנקר הוטח קנס בסך 1,000,000 ₪ וכי בעניין לחיאני הוטח קנס בסך 250,000 ₪.

עיקרי טיעוני ההגנה

14. מנגד, באי-כוח הנאשם עמדו על השיקולים התומכים לדעתם בביטול הרשעתו של הנאשם ובהקלה בעונשו.

באי כוח הנאשם ציינו כי אין מחלוקת על כך שמדובר ב"אירוע אחד", תוך הפניה אל ע"פ 5668/13 מזרחי נ' מדינת ישראל (17.3.2016); ולמעלה מהצורך הם טענו כי ככל שאין מדובר במקרים של פגיעה בחיי אדם או בגופו, כשעסקינן באינטרסים רכושיים, ניתן לקבץ אירועים לאירוע אחד כולל - תוך הפניה ל-רע"פ 5978/04 פלוני נ' מדינת ישראל (20.2.2006).

הוטעם כי בדיקת חומרת מעשה העבירה היא בנסיבותיו, ולא באופן ערטילאי, וכי שיקול ההרתעה הוא האחרון בהיררכיה של שיקולי הענישה.

ביחס לקביעת מתחם העונש ההולם נטען כי יש לקחת בחשבון הן את הפער העצום בין תזת כתב האישום ובין הכרעת הדין המוסכמת, שניתנה לאחר שמיעת ההוכחות והסיכומים; והן את העובדה שחלף זמן רב מאוד בין האירועים וחקירת המשטרה ובין מועד הגשת כתב האישום ובין זה ובין מועד מתן הכרעת הדין.

הסניגורים עמדו על "הפער האדיר בין העבירות הרבות והחמורות שיוחסו לנאשם בכתב האישום שכללו תכנון וביצוע של שתי תוכניות עברייניות - עבירות לגביהן נלחם מלחמת חורמה במשך שנים ארוכות על מנת להוכיח את חפותו - לבין העבירה בה הורשע לבסוף".

הסניגורים סקרו את התפתחות התיק בזמן שחלף ממועד התלונה, שהוגשה בספטמבר 2011 על ידי מנכ"ל המפלגה ומעצרו של הנאשם באוקטובר 2011, ועד למועד הגשת כתב האישום בחודש מאי 2016 ולמועד מתן הכרעת הדין בחודש מאי 2020.

לעמדת ההגנה, חלוף זמן כה רב בין ביצוע העבירות ובין הגשת כתב האישום ובין מועד מתן הכרעת הדין, מהווה "הן נסיבה לקביעת מתחם העונש ההולם והן שיקול בקביעת העונש בתוך המתחם".

הוטעם כי לחלוף הזמן מספר משמעויות עיקריות: א. היבט ההרתעה מאבד מכוחו; ב. הנאשם נשא בחלק לא מבוטל מעונשו, כאשר חרב הדין התהפכה מעל לראשו ופגעה באורחות חייו וחיי משפחתו

במשך תקופה ארוכה; ג. פגיעה במושגי הצדק, ההליך הראוי והזכות להליך מהיר, כשלנאשם לא היתה יד בהימשכות ההליכים, וביתר שאת משהנאשם זוכה מחלק הארי של העבירות שבהן הואשם; **ד. החמרת מדיניות הענישה** בעבירה הנדונה, המרעה עם הנאשם.

ביחס לסוגיה של חלופי הזמן הפנו הסניגורים לפסיקה דלהלן: ע"פ 786/84 הלוי נ' **מדינת ישראל**, פ"ד לט(2), 714 (1985); **עניין הורוביץ**; ע"פ 4434/10 **יחזקאל נ' מדינת ישראל** (16.3.2011); ע"פ 7989/17 **דשקוב נ' מדינת ישראל** (18.4.2018); ע"פ 8439/17 **שמאילוב נ' מדינת ישראל** (3.4.2019) (להלן: "עניין שמאילוב"); ת"פ (שלום ת"א) 36377-10-16 **מדינת ישראל נ' הרפז** (15.5.2019).

בעניין השיקול של שינוי מדיניות הענישה המרע את מצב הנאשם, הפנו הסניגורים ל-ע"פ 5836/16 **רובינסון נ' מדינת ישראל** (7.1.2018) (להלן: "הערעור בעניין רובינסון"); ל-ע"פ (מחוזי ת"א) 71263/03 **שפיר נ' מדינת ישראל** (3.2.2005); ל-ת"פ (מחוזי י-ם) 1274/00 **מדינת ישראל נ' מודגל ואח'** (20.9.2010); ול-ת"פ (מח' ת"א) 47301-01-14 **רשות המיסים נ' פ.מ.מ. בע"מ ואח'** (16.6.2014) (להלן: "עניין פ.מ.מ.").

עוד בעניין חלופי הזמן הפנו הסניגורים ל-ת"פ (מחוזי ת"א) 44959-08-14 **מדינת ישראל נ' רובינסון ואח'** (13.7.2016) (להלן: "עניין רובינסון"), שבו קבע כב' השופט ח' כבוב כי "סבורני כי יש בדוקטרינת ההגנה מן הצדק, אשר מוסיפה להתקיים גם לאחר תיקון 113, כדי לאפשר סטייה ממתחם הענישה, כפי שזה נקבע והוכרע על ידי בית המשפט, באותם מקרים ייחודיים וקיצוניים המצדיקים זאת" (בפסקה 103).

באשר ל**נסיבות ביצוע העבירה** הודגש כי במקרה דנן לא היה תכנון שקדם לעבירה; כי חלקו היחסי של הנאשם בביצוע העבירה היה אי-גילוי ניגוד העניינים שבו היה מצוי ואי-דיווח למפלגה על חששותיו לגבי התנהלותו של מימון; וכי הפרת האמונים של הנאשם לא גרמה כל נזק כלכלי למפלגה, שכן רכישת הציוד מ-ח.מ.א.ק נעשתה לפי צרכי המפלגה ובמחירים טובים למפלגה, ובזכות מאמצי הנאשם הוחזר כל הכסף שמימון היה חייב למפלגה עוד בטרם הוגשה תלונה ונפתחה חקירה.

באי כוח הנאשם ציינו כי קשה לאתר פסיקה המתייחסת רק לעבירה של הפרת אמונים בתאגיד, כשהיא לעצמה, ללא יסוד המרמה וללא עבירות נלוות; ועל כן הפנו הסניגורים למקרים חמורים יותר מהמקרה דנן, אף שרף החומרה בעניין הנאשם דנא נמוך משמעותית מזה שברוב המקרים.

נטען כי **עניין דנקנר** נבדל מעניינינו - בעבירות הנוספות שיוחסו לדנקנר, ביסוד המרמה הנוסף להפרת האמונים, במעמדו הרם של דנקנר ובסכומי הכסף המעורבים בעבירות שבהן הורשע. כמו כן, בעוד שדנקנר תכנן את מעשיו ומילא תפקיד אקטיבי בהתרחשות, הרי שהנאשם דנא לא תכנן דבר אלא אך חשד בשותפו העסקי (מימון).

עוד הוטעם כי **בעניין שחם** ההרשעה היתה בעבירה של הפרת אמונים של עובד ציבור; שם דובר בריבוי פרשיות של יחסים אינטימיים לאורך זמן רב לגבי שמונה שוטרות הכפופות לו; הוא הורשע גם בעבירות של הטרדה מינית ושל מעשה מגונה; וכן כי הנאשם דשם לא לקח אחריות על מעשיו.

כמו כן הפנו הסניגורים לפסקי דין נוספים, רובם של בתי משפט השלום וחלקם במקרים שבהם אומץ "הסדר טיעון סגור". אוסיף כאן כי אל הפסיקה הרלוונטית של בית המשפט העליון ושל בתי המשפט המחוזיים שאליה הפנו ב"כ הנאשם - בהבדל מפסיקה של בתי משפט השלום או מפסיקה מחוזית שבה כובדו הסדרי טיעון "סגורים" - אתייחס בהמשך, בפרק הדיון.

לעמדת ההגנה, "מסקירת הענישה לעיל עולה כי ענישה של מאסר לריצוי בעבודות שירות הולמת מצב דברים בו ההרשעה הינה במספר עבירות של מרמה והפרת אמונים, או בעבירה של מרמה והפרת אמונים אליה נלוות עבירות נוספות, ובכל מקרה כשמתקיים יסוד המרמה וכאשר הפרת האמונים היא בדרגת חומרה גבוהה. לעומת זאת, במקרים בהם הפרת האמונים הינה בדרגה נמוכה יותר, ללא יסוד המרמה, ואין הרשעה בעבירות נוספות, מסתפקים בתי המשפט בעונשי של"צ, כפי שהמליץ בענייננו שירות המבחן [עם או בלי הרשעה]".

לפיכך, לטענת ההגנה, **מתחם העונש ההולם** בנסיבות המקרה דנן **נע בין עונש ללא הרשעה לצד של"צ או פיקוח קצין מבחן, ובין הרשעה לצד של"צ ומאסר על תנאי**.

באי כוחו של הנאשם עמדו על **הנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה** ותיארו את הקיפאון בפעילותו המקצועית של הנאשם, את סירוב לשכת עורכי הדין לאפשר לו להתמחות, ואת ההתרופפות שחלה בבריאותו [...]. הודגש כי המעמד של חשוד ונאשם הסב לנאשם פגיעה אנושה בדימויו העצמי, שגרמה לו לשים את ההווה והעתיד בצד ולהקדיש את כל כולו להוכחת חפותו. לטענת הסניגורים, מדובר בענישה חוץ משפטית שנכפתה עליו; וראוי לאזן בין "העונש" ארוך השנים שבו בפועל נשא הנאשם ללא אשמה מצדו, על ידי כך שעל העבירה של הפרת אמונים בתאגיד ייענש הנאשם כעת ללא הרשעה.

עוד צוין כי עם פתיחת ההליך הפלילי קרס פרויקט הבניה של הנאשם, נגרם לו ולמשקיעים הפסד בגובה 10 מיליון ₪, והמשקיעים מנהלים מול הנאשם הליכים משפטיים מורכבים בעניין.

כן הודגש כי הנאשם מסר גרסה עקבית ומפורטת במשך כל חקירותיו הרבות וכי הוא שיתף פעולה עם רשויות אכיפת החוק.

הסניגורים הצביעו גם על פעילותו המבורכת של הנאשם ועל תרומתו למדינה ולחברה בישראל.

באי כוח הנאשם טענו גם נגד ההתנהלות של רשויות אכיפת החוק ושהיו בתיק מחדלים ראייתיים; הדגישו את חלופ הזמן מהאירועים ואת העובדה כי הכפירה וניהול ההליך מבחינת הנאשם היו מוצדקים, שכן הוא זוכה מהרוב המוחלט של האישומים שיוחסו לו בכתב האישום.

באשר לתצהיר "נפגע עבירה" החתום על ידי עורך הדין של המפלגה, שהגישה המאשימה, טענה ההגנה, בין היתר, כי המצהיר צריך להיות אורגן של התאגיד ולא עורך דין המייצג אותו; כי התצהיר נחתם ביום 15.3.2020 - למעלה מחודש וחצי לפני הכרעת הדין - וכי הוא אינו מתייחס להכרעת הדין כי אם לכתב האישום המקורי, שייחס לנאשם, בין היתר, שליחת יד בכספי המפלגה בצוותא חדא עם מימון - עבירה שממנה הנאשם דנא זוכה, כשבעניינו של מימון, שהוא העבריין העיקרי, לא נשמעה כל התייחסות מצד המפלגה; וכן כי **הטענות שהועלו בתצהיר אינן נכונות ואינן מתייחסות לנסיבות ביצוע העבירה שבה הורשע הנאשם**.

נטען כי מדובר בהמשך רדיפה של המפלגה את הנאשם, תוך שהוטעם כי המפלגה אינה קיימת בפועל, ונטען כי במפלגה יש מספר מצומצם של אנשים שהם כולם יריבים של הנאשם, המחזיקים בשלד משפטי של המפלגה ועושים בו שימוש לרעה.

הסניגורים ביקשו להימנע מהטלת קנס ומחויב הנאשם בפיצוי כספי למפלגה - "משלא נגרם למפלגה כל נזק כספי מהתנהלותו של חדד ומשלחדד עצמו נגרם נזק כספי אדיר לאורך שנים של ניהול הליך פלילי בעבירות

שמרובן המוחלט זוכה".

עוד עתרו הסניגורים לביטול הרשעתו של הנאשם. הסניגורים טענו כי הימנעות מהרשעה מצויה בתוך מתחם העונש ההולם, ברף התחתון של המתחם, כך ששיקולי השיקום באים אך לחזק את הטענה שלפיה עניינו של הנאשם צריך להסתיים ללא הרשעה.

הודגש כי סוג העבירה מאפשר עונש ללא הרשעה, תוך הפניה, בין השאר, ל-ע"פ 6790/18 מדינת ישראל טטרו (29.7.2020) (להלן: "עניין טטרו") בעניין השוני בין העבירה של הפרת אמונים בתאגיד ובין העבירה של הפרת אמונים (של עובד ציבור).

הוטעם כי הרשעת הנאשם תחריב כליל את דימויו העצמי ותהפוך אותו לשבר כלי מוחלט, תוך גרימת נזקים בריאותיים [...]. הסניגורים ציינו כי במשך כל שנות מאבקו הארוכות, הקדיש הנאשם את כל כולו למשפט שהתנהל נגדו והתקשה להתרכז בעבודתו כרואה חשבון - דבר שפגע קשות בפרנסתו, שממילא הידלדלה משמעותית בשל עזיבת לקוחות רבים את משרד רואה החשבון עקב ההליך המשפטי.

עוד הודגש כי הרשעה פלילית תסכל את יכולתו של הנאשם להתמנות לדירקטור בחברות ציבוריות וממשלתיות. צוין כי אומנם מבחינה טכנית המניעות היא לחמש שנים, אך בפועל כלל הוא ברשות החברות כי אין ממנים דירקטורים שהורשעו. עוד נטען כי הרשעה פלילית תסכל תמידית את יכולתו של הנאשם להתמנות כחבר בוועדות סטטוטוריות, את יכולתו לתת חוות דעת מומחה ואת חברותו במכון הישראלי לחוות דעת מומחים ובוררים.

לבסוף נטען כי הרשעה עלולה לגדוע כליל את מקור פרנסתו של הנאשם כרואה חשבון ולגרור את שלילת רישיונו בהתאם לסעיפים 4(ב)(1) ו-12(5) לחוק רואי החשבון, תשט"ו-1955 (להלן: "חוק רואי החשבון") וכן כי ההרשעה בהפרת אמונים בתאגיד לא תאפשר לנאשם לבקר תאגידים ציבוריים. הסניגורים הוסיפו כי הרשעה לא תאפשר לנאשם להתחיל את התמחותו בעריכת דין. הודגש גם כי הנאשם הוא המפרנס העיקרי וכי לנאשם בן עם צרכים מיוחדים, שעלותם גבוהה.

הסניגורים הפנו למספר פסקי דין, שהעיקריים שבהם יידונו להלן, שבהם הושת עונש ללא הרשעה ושבהם הנימוק המרכזי להימנעות מהרשעה היה החשש מפגיעה תעסוקתית, לאו דווקא כשמדובר בנאשמים צעירים בתחילת דרכם.

לסיכום, באי-כוח הנאשם עתרו לבטל את הרשעתו ולהסתפק אך ב-של"צ.

הנאשם מסר בדבריו בפני בית המשפט, בין היתר, כי: "עשר שנים מהחיים שלי הקדשתי למלחמה ומאבקים משפטיים. בשנים האלה נמחק כמעט כל דבר שהיה לי. הבריאות שלי נפגעה, העסקים ירדו לטמיון, משרד רואה החשבון, אם אפשר לקרוא לזה משרד, הצטמצם בצורה מאוד קשה, אני מתפרנס בקושי. אני עומד כאן היום אחרי תקופה כל כך ארוכה שבה בעצם נאבקתי על השם הטוב שלי, כנגד העבירות הקשות מאוד בהן הואשמת. אני הודיתי בהפרת אמונים, לקחתי אחריות מלאה. אמרתי שזו תקלת חיי, אמרתי את זה כבר לפני תשע שנים... אם היו מאשימים אותי בזה לפני תשע שנים ברור שלא היינו נמצאים כאן היום. גם בבית הדין לעבודה אני ציינתי שהיה ניגוד עניינים. גם לאדוני בעדותי אני אמרתי לשאלת אדוני שהיה ניגוד עניינים. אני לא סברתי שניגוד העניינים הגיע לכדי עבירה, וכשבית המשפט קבע את קביעתו לקחתי אחריות מלאה, זה משהו שלעולם לא יקרה. אני מצר על כך מאוד. אני מודה לבית המשפט על עבודתו ואני מבקש מבית המשפט להיות רחום וקשוב לבקשת הסניגור

שלי ולהימנע מההרשעה שלי, כדי לאפשר לי לשקם את החיים שלי ולפרנס את משפחתי".

דין והכרעה

שאלת ביטול ההרשעה

כללי

15. **אומנם, ככלל, בית המשפט אשר קבע כי נאשם ביצע עבירה המיוחסת לו בכתב האישום, ירשיעו בדין, כעולה מסעיף 182 לחוק סדר הדין הפלילי, התשמ"ב-1982 (להלן: "חסד"פ"), שלפיו בתום בירור האשמה על בית המשפט לזכות את הנאשם או להרשיעו.**

עם זאת, לכלל זה נקבע חריג, אשר בא לידי ביטוי בעיקר בסעיף 71א(ב) לחוק העונשין, שלפיו גם כאשר מצא בית המשפט שנאשם ביצע עבירה, הוא רשאי להימנע מהרשעתו ולתת בעניינו צו שירות לתועלת הציבור, נוסף על מבחן או בלעדיו. כמו כן, ראו סעיף 1(2) לפקודת המבחן [נוסח חדש], תשכ"ט-1969, שלפיו בית המשפט מוסמך ליתן צו מבחן ללא הרשעה.

לענייננו רלוונטי בעיקר החריג לכלל הקבוע בסעיף 192א לחסד"פ, שלפיו בית משפט שהרשיע נאשם רשאי לבטל את ההרשעה במסגרת גזר הדין ולהטיל עליו צו מבחן או צו שירות לתועלת הציבור ללא הרשעה.

במסגרת ההחלטה האם להחיל את הכלל של חובת הרשעה או שמא את החריג בדבר הימנעות מההרשעה או בדבר ביטולה, נדרש איזון שיקולים, המעמיד את האינטרס הציבורי אל מול נסיבותיו האינדיבידואליות של הנאשם; וככלל, אין להרשיע נאשם אשר המיוחס לו הוכח כדין - רק בנסיבות יוצאות דופן, שבהן אין יחס סביר בין הנזק הצפוי מן ההרשעה בדין לבין חומרתה של העבירה [ראו, למשל: ע"פ 2083/96 כתב נ' מדינת ישראל, פ"ד נב(3) 337 (1997) (להלן: "הלכת כתב"); ע"פ 2669/00 מדינת ישראל נ' פלוני, פ"ד נד(3) 685, 689-690 (2000) וכן הפסיקה דלהלן].

בהלכת כתב שרטט בית המשפט העליון קווים מנחים, מבלי שאלו יהוו רשימה סגורה וממצה, שצריכים להדריך את בית המשפט בהפעילו את שיקול דעתו לעניין ביטול הרשעה או הימנעות ממנה. נקבע כי הימנעות מההרשעה אפשרית בהצטברם של שני גורמים: ראשית, על ההרשעה לפגוע פגיעה חמורה בשיקום הנאשם; ושנית, סוג העבירה מאפשר לוותר בנסיבות המקרה המסוים על ההרשעה מבלי לפגוע באופן מהותי בשיקולי הענישה האחרים. אשר לשיקולי השיקום פורטו שיקוליו של שירות המבחן בהמליצו על שירות לתועלת הציבור ללא הרשעה, ועיקרם הוא כדלקמן: (א) האם מדובר בעבירה ראשונה או יחידה של הנאשם; (ב) חומרת העבירה והנסיבות שבהן בוצעה; (ג) מעמדו ותפקידו של הנאשם והקשר בין העבירה למעמד ולתפקיד; (ד) מידת הפגיעה של העבירה באחרים; (ה) הסבירות שהנאשם יעבור עבירות נוספות; (ו) האם ביצוע העבירה על ידי הנאשם משקף דפוס של התנהגות כרונית, או המדובר בהתנהגות מקרית? (ז) יחסו של הנאשם לעבירה: האם הוא נוטל אחריות לביצועה? האם הוא מתחרט עליה? (ח) משמעות ההרשעה על הדימוי העצמי של הנאשם; (ט) השפעת ההרשעה על תחומי פעילותו של הנאשם.

במאזן השיקולים האמור גובר בדרך כלל השיקול הציבורי, ורק נסיבות מיוחדות, חריגות ויוצאות דופן יצדיקו סטייה מחובת מיצוי הדין בדרך הרשעת העבריין; זאת, לרוב, כאשר עלול להיווצר יחס בלתי סביר בין

הנזק הצפוי לנאשם מהרשעה בדין לבין חומרתה של העבירה [ראו והשוו: ע"פ 5102/03 **מדינת ישראל נ' קליין**, בפסקאות 76-77 לפסק-דינה של כב' השופטת א' פרוקצ'יה (4.9.2007); רע"פ 3515/12 **מדינת ישראל נ' שבתאי**, בפסקאות 17-18 לפסק-דינו של כב' השופט ע' פוגלמן (10.9.2013); רע"פ 7109/14 **סייג נ' מדינת ישראל**, בפסקה 8 (20.11.2014); ע"פ 3255/14 **ביטון נ' מדינת ישראל**, בפסקה 8 (16.3.2015); ע"פ 8215/16 **יצחק נ' מדינת ישראל** (29.3.2017); ע"פ 3554/16 **יעקובוביץ נ' מדינת ישראל** (11.6.2017) (להלן: "**עניין יעקובוביץ**"); רע"פ 6403/18 **הרוש נ' מדינת ישראל**, בפסקה 9 וההפניות שם (28.11.2018); רע"פ 7052/18 **מדינת ישראל נ' רותם**, בפסקאות 60-61 לפסק-דינו של כב' השופט נ' סולברג (5.5.2020) (להלן: "**עניין רותם**").]

כמו כן, כפי שהובהר בפסיקה, **החלופה של ביטול הרשעה** במסגרת גזר-הדין, **תופעל** על ידי בית המשפט **במשורה** [ע"פ 5446/15 **חנימוב נ' מדינת ישראל**, בפסקה 16 לפסק-דינו של כב' השופט ס' ג'ובראן (3.3.2016)] **ותכליתה היא שיקומית (הלכת כתב, בעמ' 342; עניין רותם, בפסקה 61 לפסק-דינו של כב' השופט נ' סולברג).**

מן הכלל אל הפרט

16. בהיבט של **האינטרס הציבורי**, אין להקל ראש בחומרת מעשיו של הנאשם, אשר **הפר את האמון שניתן בו על ידי ראשי המפלגה וציבור חבריה**. הנאשם פעל בניגוד **עניינים משמעותי ולא ידע את ראשי המפלגה** על עסקיו המשותפים עם מימון ובעיקר על החשדות והחששות שלו כלפי התנהלותו של מימון ביחס לכספי המפלגה; כמו כן, הנאשם לא דיווח לראשי המפלגה על הידוע לו בעניין הקשר בין מימון וחזין ביחס לחברת ח.מ.א.ק, שהיתה ספקית של ציוד מחשבים למפלגה, וכן על כך שמשרד רואה החשבון של הנאשם (ואחותו) סיפק שירותי ראיית חשבון לחברת ח.מ.א.ק.

מתוקף תפקידו של הנאשם כגזבר המפלגה, הוא היה אמון על כספי המפלגה והוא זה שהיה אמור לעמוד על המשמר ולוודא שכספי המפלגה משמשים אך ורק לייעודם.

למעשה, מצופה מכל עובד ציבור או עובד תאגיד, ובמיוחד מכל עובד בכיר, לדווח על ניגוד העניינים שבו הוא מצוי ולדווח על כל חשש או חשד ממשי שמאן דהוא אחר סטה מהשורה ושלח ידו בכספי הציבור או התאגיד; כך, בפרט, כשמדובר בעובד בכיר ביותר, כגון במי שמכהן כגזבר של התאגיד - כמו במקרה דנן.

אומנם הנאשם הורשע בעבירה של הפרת אמונים **בתאגיד** (ולא בעבירה של הפרת אמונים של עובד ציבור), אך אין להתעלם מכך **שמפלגה היא תאגיד בעל אופי ציבורי**. הדברים מקבלים משנה תוקף משמדובר היה במפלגה גדולה-מפלגת שלטון (לשעבר), אשר באותה עת מנתה ציבור גדול של חברים ושל תומכים.

17. באשר ל**נסיבות האישיות ולשיקולי השיקום**, אכן הרשעת הנאשם משליכה על מישורים שונים בחייו של הנאשם ושל בני משפחתו. הנאשם הביע בפני שירות המבחן חשש מפני הרשעה פלילית שתפגע באפשרות להמשיך לעסוק בראיית חשבון ולהתמחות בעריכת דין. אף סנגוריו של הנאשם הדגישו את ההשלכות של הרשעה על חייו ועל אופק התעסוקה של הנאשם - כרואה חשבון, כמשפטן השואף להתמחות בעריכת דין וכמי שהיה ומבקש להיות גם בעתיד דירקטור ועד מומחה בבתי המשפט.

באי כוח הנאשם הפנו בעיקר לפסקי הדין הבאים, שבהם נמנעו בתי המשפט מלהרשיע את הנאשמים או ביטלו

הרשעה - בעבירה של הפרת אמונים:

עניין יעקובוביץ שבו בוטלה הרשעת המערער, שהחזיק בתעודת מעקל ועבד בחברה שעסקה בביצועם של צווי עיקול, אשר ביצע פעולות מטעם החברה **בניגוד לנהלים המחייבים לגבי עיקול**. שם דובר בעבירות של הפרת אמונים, התחזות כעובד ציבור ופגיעה בפרטיות.

אלא שבאותו מקרה **בית המשפט העליון ציין, בין היתר, את חלקו הקטן של המערער בפרשה - שכללה 10 נאשמים - ואת המלצת שירות המבחן לבטל את ההרשעה ובעיקר את הדרך השיקומית שעשה המערער בהצלחה בתקופה שבין מועד מתן גזר הדין ובין מועד הדין בערעור, ולכן החליט, אם כי "לא בלי התלבטות", על ביטול ההרשעה.**

ת"פ (מחוזי מרכז) 27441-07-16 **מדינת ישראל נ' ורניצקי** (11.9.2017) (להלן: "**עניין ורניצקי**"), שבו ביטל בית המשפט, במסגרת גזר הדין, את הרשעת הנאשם (בעבירה של הפרת אמונים). באותו מקרה, בהיות הנאשם חוקר במשטרה, נרקמו יחסי חברות בין הנאשם ובין אדם בשם ג'קי, שהיה עד שאובטח בעבר על ידי המשטרה ושנחשד בעבר במספר עבירות פליליות. הנאשם הורשע בכך שבשני מקרים הבטיח לג'קי לסייע לו לבצע פעולות הקשורות בתפקידו - אף שלא קיים את הבטחותיו בסופו של יום. כמו כן, הנאשם נטל הלוואה מג'קי והשיב את הכספים רק כעבור זמן מה.

אלא ש**בעניין ורניצקי** בית המשפט ציין, בין היתר, את ה**שיהוי הכבד של כארבע שנים בהגשת כתב האישום**, למרות שהנאשם הודה במיוחס לו כבר בחקירתו, וכן את **חוסר התחכום במעשיו של הנאשם** דשם, המצביע על כך שהפעיל **שיקול דעת מוטעה על רקע החברות המיוחדת** בינו ובין ג'קי, מבלי שהבין בזמן אמת את הפסול שבמעשיו.

ע"פ (ב"ש) 48671-08-15 **גולדנברג נ' מדינת ישראל** (16.3.2016), שבו בוטלה הרשעת המערער בעבירות זיוף ובעבירה של מרמה והפרת אמונים. במקרה דשם, בעת שהמערער היתה שליחה של "נתיב" וקונסול לענייני עליה בעיר קישינב, היא פעלה לשינוי מסמך הנוגע לנאשמת 2, לאחר שבקשתה של זו לעלות ארצה סורבה.

אלא שבאותו מקרה בית המשפט ציין, בין היתר, את העובדה שהמערער **לא הפיקה כל רווח אישי, כי בפועל הנאשמת 2 היתה זכאית על פי דין לעלות ארצה ולא נגרם כל נזק ממעשיה של המערער** וכן את הנזק שייגרם למהלך חייה של המערער אם הרשעתה תיוותר על כנה, תוך שהודגש שבמהלך השנים שחלפו למדה המערער ורכשה מקצוע עבודה סוציאלית ובעקבות הרשעתה היא פוטרה מעבודתה **ולא תוכל לעסוק במקצועה**.

ע"פ (מח' י-ם) 4617/09 **יגן נ' מדינת ישראל** (26.11.2009) (להלן: "**עניין יגן**"), שבו בוטלה הרשעת המערער, **בעל מוסך מורשה**, שהוציא תעודה כוזבת המאשרת כי רכב אשר לא עבר את הרישוי השנתי בשל ליקויים מכניים תוקן אצלו במוסך, למרות שידע כי בפועל הרכב לא תוקן.

אלא שבאותו עניין בית המשפט המחוזי הדגיש כי **כל יתר הנאשמים בפרשה לא הורשעו בדין אף שעברו עבירות שוחד**, החמורות בהרבה מזו שעבר המערער, וכי הרשעתו של המערער תהווה פגיעה בלתי מידתית במערער ביחס לעבירה שעבר, וכן כי **שירות המבחן המליץ להימנע מהרשעת המערער**.

כמו כן, כאמור, הפנתה ההגנה לתיקים שהתנהלו בבתי משפט **השלום**, לרבות ת"פ (שלום ת"א) 23813-06-10 **מדינת ישראל נ' פוטרמן** (14.10.2012), שבו בוטלה הרשעתו של הנאשם בעבירה של מרמה והפרת אמונים. **אלא ששם ביטול ההרשעה היה בהסכמת המאשימה ועל פי ההמלצה של שירות המבחן.**

נוסף על האמור, הפנתה ההגנה לתיקים נוספים שעניינם **עבירות אחרות** (ולא הפרת אמונים) שבהם הסתיים ההליך המשפטי באי-הרשעה או בביטול הרשעה, מהטעם של פגיעה תעסוקתית.

כך, למשל, ב-ע"פ (נצ') 70442-02-19 **ספורי נ' מדינת ישראל** (30.10.2019) בוטלה הרשעתו של המערער 2 בעבירה של הזנחת השמירה על כלי ירייה וכן בוטלה הרשעת המערער 3 בעבירה של סיוע לירי באזור מגורים. **עם זאת**, הושארה על כנה הרשעת המערער 1 בעבירה של ירי באזור מגורים; **כמו כן**, שם צוין, בין השאר, כי מעשיו של המערער 2 אינם מצויים ברף החמור וכי המערער 2 נרשם ללימודי ראיית חשבון.

ב-ת"פ (מחוזי ת"א) 29436-05-16 **מדינת ישראל נ' רדו** (30.11.2017) בית המשפט **אומנם** נמנע מהרשעת הנאשמת בעבירה של שימוש במידע פנים, **אך זאת** בין היתר בשל "נסיבותיה האישיות החריגות ויוצאות הדופן... פועלה החברתי... הנסיבות המיוחדות של האירוע. הנאשמת ... לא יזמה ... מדובר בפעילות חד פעמית ... חוות הדעת הפסיכולוגית שהוגשה ... האבחון הפסיכו-דיאגנוסטי והמלצת שירות המבחן ... האופן שבו הסתיים ההליך לגבי מעורבים אחרים בפרשה ... אחר ... לא הורשע בדיון...".

ב-ע"פ (ת"א) 71272/02 **מדינת ישראל נ' עמרן** (22.12.2003) **אומנם** נדחה הערעור על ההימנעות מהרשעת המשיבים, האחד מנהל מוסד "הדסה נעורים" והשני ספק חוץ של המוסד, בעבירות של רישום כוזב במסמכי תאגיד ושל קבלת דבר בתחבולה. **אולם**, שם צוין, בין היתר, כי שירות המבחן המליץ להימנע מהרשעת המשיבים וכן כי התחבולה אפשרה ביצוען של עבודות שוטפות שללא ביצוען - לא היה המוסד שורד, וכי יש לכך השלכה לעניין הכתם המוסרי המתבטא בהרשעה. עוד צוין שם כי עולמם של שני המשיבים קרס לחלוטין, באופן בלתי הפיך, כתוצאה מהפרשה וכי המשיב 1 התפטר והרשעתו תחסום בפניו את הדרך להיקלט בכל עבודה חינוכית אחרת ואין זו תוצאה ראויה באותו מקרה.

כן הפנו הסניגורים לפסיקה נוספת שניתנה בבתי משפט **השלום**, שאותה אזכיר אך לא אפרט: ת"פ (שלום ת"א) 52318-05-15 **מדינת ישראל נ' שחורי** (11.10.2015); ת"פ (שלום ראשל"צ) 27470-05-10 **מדינת ישראל נ' בן דוב** (13.4.2014); ת"פ (שלום ב"ש) 395/09 **מדינת ישראל נ' פלדמן** (25.1.2012); ו-ת"פ (שלום ת"א) 6952/06 **מדינת ישראל נ' דהאן** (28.2.2010).

18. **אכן**, העבירה של הפרת אמונים בתאגיד היא עבירה המאפשרת לוותר **בנסיבות מסוימות וחריגות** על ההרשעה מבלי לפגוע באופן מהותי בשיקולי הענישה האחרים.

אולם, אף מהפסיקה **שאליה הפנה הסניגור** עולה כי באותם מקרים שבהם הסתיים ההליך המשפטי ללא הרשעה, **היו נסיבות ביצוע העבירה קלות יותר** מנסיבות המקרה דנן, כגון שהנאשמים שם מילאו תפקידים זוטרים, ביחס לנאשם דנן; ובחלק מהמקרים נשקלו **שיקולים מיוחדים, שאינם קיימים במקרה דנא, כמו הליך שיקומי מוצלח, שיהוי כבד בהגשת כתב האישום או סכנת פיטורים קונקרטיים ומוחשית.**

גם בפסיקה נוספת שבה בוטלה ההרשעה דובר בנסיבות שונות מנסיבות המקרה דנן. ראו, למשל, ע"פ (ב"ש) 46442-01-11 **שונוק נ' מדינת ישראל** (29.6.2011), שבו בוטלה הרשעת המערער, שמסר לתושבת

העיר, בעת ששימש כרכז מודיעין בתחנת משטרה, מידע כללי בנוגע לפשיטות של המשטרה, על רקע כוונתה של התושבת לפתוח עסק למשחקים אסורים. **אלא** ששם מאז המקרה הושעה המערער מהמשטרה; במשך כ-7 שנים הוא שימש כמנהל סניף של חברת אבטחה, לשביעות רצונם המלאה של מעסיקיו, והובא לידיעת בית המשפט שככל הנראה, אם תיוותר ההרשעה על כנה, המערער לא יוכל להמשיך בעבודתו.

מנגד, ראו עניין רובז, שאליו הפנתה המאשימה ושבנו נדחתה בקשת רשות הערעור על עצם ההרשעה בעבירה של הפרת אמונים (של עובד ציבור) ועל חומרת העונש בן 30 ימי מאסר בעבודות שירות שהושת על המבקש על ידי בית המשפט המחוזי, חלף 4.5 חודשים בעבודות שירות שנגזרו בבית משפט השלום. במקרה דשם, בין הנאשמים האחרים הועברו כספים בלא ידיעתו של המבקש, שכיהן כעוזר מנכ"ל במשרד התמ"ת, על מנת להעבירם לידו, כדי שיפעל לחידוש רישיון של חברות בתחום העובדים הזרים. בפועל, הכספים לא הגיעו לידי של המבקש ואשמתו של המבקש התמצתה בכך שפנה למנהלת אגף הרישוי והתעניין באפשרות שיוחזר לנאשמים הרישיון, אף שפנייתו לא הועילה. **בית המשפט העליון ציין, בין היתר, כי בית משפט השלום ובית המשפט המחוזי לא שגו כשקבעו כי אין מקום להימנע מהרשעת המבקש.**

כמו כן, ראו למשל והשוו אל ת"פ (מחוזי ת"א) 40171/08 מדינת ישראל נ' מאיר ואח' (26.10.2011) (להלן: "עניין מאיר") - "פרשת החניונים" - בעניינו של נאשם 3, שהיה חבר מועצת עיריית ת"א, חבר דירקטוריון "אחוזת החוף" ויו"ר הוועדה המקצועית של "אחוזת החוף", אשר פעל לשינוי שיטת המכרזים לבקשת חברו ראובן גרוס, כאשר הנאשם לא גילה למאן דהוא שהוא פעל בשליחותו של גרוס. הנאשם חזר בו מהבקשה לאי-הרשעה, הורשע בעבירה של הפרת אמונים (של עובד ציבור כלפי הציבור) והוטלו עליו, במסגרת הסדר טיעון, של"צ, מאסר מותנה וקנס בסך 15,000 ₪.

19. לאחר ששקלתי את האינטרס הציבורי אל מול נסיבותיו של הנאשם דנא, הגעתי לכלל מסקנה כי המקרה **דן אינו נכנס בגדר אותם מקרים יוצאי דופן המצדיקים באופן חריג ביטול ההרשעה:** החשש של הפגיעה בנאשם כתוצאה מההרשעה עומד ביחס סביר לחשיבות ההרשעה לאינטרס הציבורי, בהתחשב בתפקידו הבכיר של הנאשם כגזבר המפלגה בעת ביצוע העבירה וביתר נסיבות ביצוע העבירה שפורטו בפסקה 16 לעיל.

אומנם, להרשעה של הנאשם תהיה השלכה משמעותית על חייו - במישורים הרגשי, התעסוקתי והכלכלי; אולם, הגם שתפקידים מסוימים יהיו חסומים בפניו, איני סבור כי תימנע מהנאשם יכולתו להמשיך להתפרנס בכבוד במקצועו כרואה חשבון. זאת, שכן בית המשפט אינו סבור כי הרשעת הנאשם (בעבירה של הפרת אמונים בתאגיד), **בנסיבות המיוחדות של המקרה דנן ובחלוף כעשר שנים מעת ביצוע העבירה, במיוחד בשים לב לכך שהוא זוכה מהעבירות החמורות שיוחסו לו בכתב האישום - תצדיק את שלילת רישיון רואה החשבון של הנאשם ואת הפסקת עיסוקו כרואה חשבון; וכך ממליץ בית המשפט בפני הגורם המוסמך, מבלי שבית המשפט מתיימר להיות מוסמך להחליט בעניין זה** (ראו בעיקר סעיף 4(ב)(1) לחוק רואי החשבון, שבו נקבע כי "... המועצה רשאית... לסרב לתת רישיון רואה חשבון... אם מתקיים לגביו אחד מאלה: (1) הוא הורשע בעבירה פלילית... שמפאת מהותה, חומרתה או נסיבותיה אין הוא ראוי לשמש רואה חשבון"; ההדגשות הוספו ואינן במקור). לעניין הותרת החלטות המתאימות בידי הגורמים המוסמכים, ראו למשל והשוו: עניין **בוזגלו ועניין פלונית, שאליהם הפנתה המאשימה, וכן רע"פ 5478/19 לוינ' מדינת ישראל, בפסקה 8 סיפא (25.8.2019).**

20. לנוכח כל האמור, בית המשפט מאמץ בסוגיה זו, בעניין בקשת ביטול ההרשעה, את עמדת המאשימה ואת עיקרי נימוקיה; והרשעתו של הנאשם תיוותר אפוא על כנה.

מידת העונש

כללי

21. כידוע, בהתאם לסעיף 40ב לחוק העונשין, **העיקרון המנחה** בענישה הוא **עקרון ההלימה**, דהיינו קיומו של יחס הולם בין חומרת מעשה העבירה בנסיבותיו ומידת אשמו של הנאשם ובין סוג העונש ומידת העונש המוטל עליו.

22. **קביעת מתחם העונש ההולם** - בהתאם לסעיף 40ג(א) לחוק, בקביעת מתחם העונש ההולם על בית המשפט להתחשב בעיקרון המנחה, הוא כאמור **עקרון ההלימה**, ולשם כך יתחשב בית המשפט בפרמטרים הבאים: **הערך החברתי שנפגע** מביצוע העבירה **ומידת הפגיעה** בו, **נסיבות הקשורות בביצוע העבירה**, כמפורט בסעיף 40ט לחוק העונשין, **ומדיניות הענישה הנהוגה** [ראו, למשל: ע"פ 2918/13 דבס נ' מדינת ישראל, בפסקה 6 (18.7.2013); ע"פ 8641/12 סעד נ' מדינת ישראל, בפסקאות 18-29 לחוות דעתו של כב' השופט נ' סולברג (5.8.2013); ע"פ 4741/13 מדינת ישראל נ' נעאמנה, בפסקה 13 (10.6.2014)].

23. **גזירת העונש המתאים** - בהתאם לסעיף 40ג(ב) לחוק, בגזירת העונש המתאים לנאשם, רשאי בית המשפט להתחשב בהתקיימות **נסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה**, כמפורט בסעיף 40יא לחוק.

כמו כן, רשאי בית המשפט להתחשב בשיקולי **הרתעה אישית** (סעיף 40ו לחוק) **והרתעת הרבים** (סעיף 40ז לחוק), **ובלבד** שהעונש לא יחרוג ממתחם העונש ההולם.

24. כאן המקום לציין כי **בסעיף 40יב לחוק נקבע** כי אין בהוראות סעיפים 40ט (נסיבות הקשורות לביצוע העבירה שבהן רשאי בית המשפט להתחשב) ו-40יא (נסיבות שאינן קשורות לביצוע העבירה שבהן רשאי בית המשפט להתחשב), כדי לגרוע מסמכות בית המשפט לשקול **נסיבות נוספות הקשורות בביצוע העבירה לשם קביעת מתחם העונש ההולם**, וכן נסיבות נוספות שאינן קשורות לביצוע העבירה לשם גזירת העונש המתאים לנאשם.

25. **חריגה ממתחם העונש ההולם** - בהתאם לסעיפים 40ד-ה לחוק, ניתן לחרוג ממתחם העונש ההולם, בין אם לקולה משיקולי שיקום, ובין אם לחומרה משיקולים של הגנה על שלום הציבור.

26. כמו כן, **בפסיקה** הוכרה אפשרות נוספת **לחריגה ממתחם העונש ההולם**, במקרים מיוחדים, **שלא משיקולי שיקום, כי אם משיקולי צדק**.

כפי שהובהר ב-ע"פ 5669/14 **לופוליאנסקי נ' מדינת ישראל**, במסגרת ע"פ 4559/14 **מדינת ישראל נ' קלנר** (29.12.2015) (להלן: "**עניין לופוליאנסקי**"):

"בשלבם שונים של ההליך הפלילי, לרבות בעניין גזירת העונש, ראה המחוקק

להותיר לבית המשפט מתחם שיקול דעת רחב במטרה לאפשר לו להגיע לתוצאה צודקת והוגנת, כזו שתתאים לנסיבות המקרה שהובא לפניו. כך ראוי שנעשה, במקרים חריגים, גם לגבי חריגה לקולה ממתחם העונש ההולם במצבים שאינם נופלים לחריג השיקום. להשקפתי, בסוג כזה של מקרים לא ניתן להלום מצב שלפיו ייכפה על בית המשפט לגזור עונש בלתי מידתי. עם זאת, יודגש ויודגש היטב: פתח זה שאנו פותחים כאן לטובת חריגה ממתחם העונש ההולם - פתח צר הוא" (בפסקאות 217-218 לחוות-דעתו של כב' השופט ע' פוגלמן).

כך, למשל, הכירה הפסיקה בהיותו של **מצב רפואי קשה** שיקול המצדיק, במקרים מיוחדים ומתאימים, ל**חרוג לקולה ממתחם העונש ההולם, מטעמי צדק** [ראו והשוו: עניין לופוליאנסקי; ו-ע"פ 4506/15 בר נ' מדינת ישראל, בפסקה 10 לחוות דעתו של כב' השופט פוגלמן (11.12.2016)].

כמו כן, ראו ת"פ (מח' ת"א) 23061-07-15 **מדינת ישראל נ' עזרן ואח'** (13.10.2016) - גזר הדין בעניין נאשם 3, שניתן על ידי מותב זה, בפסקה 24: "בנסיבות המקרה דנן יש מקום לסטייה מסוימת לקולה ממתחם העונש ההולם, משיקולי צדק וחמלה הנוגעים למצבה הבריאותי הקשה והנוגע ללב של אשת הנאשם" (ההדגשה בקו הוספה ואינה במקור). יצוין כי על גזר הדין האמור הוגש ערעור, אך הוא נדחה: ע"פ 8863/16 **ביהו נ' מדינת ישראל** (27.7.2017)

כן ראו והשוו: ת"פ (מח' ת"א) 55826-08-17 **מדינת ישראל נ' סעדון ואח'** (16.9.2018) - גזר הדין בעניין **נאשמת 2**, שניתן על ידי מותב זה, בעיקר בפסקה 21: "... עם זאת, הנסיבות של הנאשמת בתיק זה הן חריגות ומיוחדות, כפי שיוטעם להלן ... על כן, לאחר התלבטות, החלטתי לקבל את עתירתו החלופית של ב"כ הנאשמת ול**חרוג לקולה ממתחם העונש ההולם בעניינה של הנאשמת, וזאת בעיקר משיקולי שיקום** וכן לנוכח מצבה הרפואי והנפשי" (ההדגשה בקו הוספה ואינה במקור).

27. גם **בספרות** הובעה הדעה כי חריגה לקולה ממתחם העונש ההולם אפשרית לא רק משיקולי שיקום, כי אם גם **מטעמי צדק ועינני דין וכדי למנוע עיוות דין**. ראו, למשל, והשוו: יובל ליבדרו "חריגה ממתחם העונש ההולם מטעמי צדק" **הסניגור** 4, 197 (2013); אורן גזל-אייל "חריגה ממתחם העונש ההולם" **ספר דורית ביניש** (קרן אזולאי, איתי בר-סימן-טוב, אהרן ברק ושחר ליפשיץ, עורכים, 2015).

כך גם הוצע במסגרת **הצעת חוק שהוגשה מטעם הממשלה** - הצעת חוק העונשין (תיקון מס' 128) (הבניית שיקול הדעת השיפוטי בענישה), התשע"ו-2016 - להוסיף בחוק סעיף שלפיו **בית המשפט יהיה רשאי לחרוג ממתחם העונש ההולם "אם מצא כי מתקיימת נסיבה מיוחדת ויוצאת דופן שאינה קשורה בביצוע העבירה, מהנסיבות המפורטות להלן, המצדיקה חריגה ממתחם העונש ההולם כדי למנוע עיוות דין: ... (4) חלף פרק זמן ארוך במיוחד מעת ביצוע העבירה...".** ביחס לאפשרות לחרוג מהמתחם בשל חלוף פרק זמן ארוך במיוחד, צוין בדברי ההסבר להצעת החוק, בין היתר, כי ישנו **קושי אינהרנטי בענישתו של אדם בחלוף שנים רבות** מיום ביצוע מעשיו וכן כי **לעיתים הימשכות ההליכים עצמה היא בגדר עינני דין** לנאשם ומוסיפה לעונשו. עוד צוין שם כי, ככלל, **יעילותה של הענישה פוחתת ככל שחולף זמן מיום ביצוע העבירה.**

28. למעשה, **בפסיקה ניתן משקל ממשי לנימוק של חלוף זמן רב** מעת ביצוע העבירה, כאשר **חלוף הזמן אינו באחריות הנאשם** (כמו במקרה דנן) - **אם להקלה משמעותית בעונש בתוך מתחם העונש ההולם**

ואם כאמור עד כדי הכרה באפשרות לחרוג לקולה ממתחם העונש ההולם בשל שיקולי צדק הנובעים מחלוף הזמן, או אף עד כדי קביעת מתחם עונש מיוחד השונה מהמתחם המתייחס למצב הדברים הרגיל, וזאת במקרים חריגים, כפי שיצוין להלן.

תחילה יוער שאף לפני תיקון 113 לחוק העונשין התחשבו בתי המשפט בשיקול של חלוף הזמן כשיקול משמעותי לקולה בעת גזירת העונש [ראו והשוו: רע"פ 8009/10 זכאי נ' מדינת ישראל (20.1.2011); עניין הורוביץ; ע"פ (מחוזי ת"א) 71263/03 סלדקוב-שפיר נ' מדינת ישראל (3.2.2005); ע"פ 2848/90 אסא נ' מדינת ישראל, פ"ד מד(4) 837, 839-840 (1990) (להלן: "עניין אסא"); ע"פ 786/84 הלוי נ' מדינת ישראל, פ"ד לט(2) 714, 716-717 (1985)].

כמו כן, ראו סעיף 40א(10) לחוק העונשין ובעיקר הפסיקה הבאה, של בית המשפט העליון ושל בתי המשפט המחוזיים, שניתנה לאחר תיקון 113 לחוק.

בעניין רובינסון הורשע הנאשם בשורה ארוכה של עבירות כלכליות חמורות - קבלת דבר במרמה, מרמה והפרת אמונים בתאגיד, עבירות מנהלים ועבירות דיווח. לעניין העונש החליט כב' השופט ח' כבוב לחרוג מהרף התחתון - 18 חודשים - של מתחם העונש ההולם שנקבע על ידו וזאת בשל שיקולי צדק וחלוף הזמן, תוך הסתפקות בעונש של 15 חודשי מאסר בפועל.

בערעור בעניין רובינסון הפחית בית המשפט העליון את עונש המאסר והעמידו על 11 חודשים בפועל, חלף 15 חודשים, תוך שהוטעם כי:

"2. ... במצב הדברים הרגיל, העונש שהושת על המערער הוא מתון ביותר, שמא אף יתר על המידה. 3. אם מצאנו בסופו של יום להקל במידת מה בעונשו של המערער, עשינו זאת נוכח הצטברותם של הטעמים הבאים: א. חלוף הזמן - ענייננו בעבירות שבוצעו בין השנים 2005-2007 כאשר את חלוף הזמן אין לזקוף לחובתה של ההגנה. המערער נחקר כבר בשנת 2008, התיק הועבר לפרקליטות בשנת 2009 וכתב האישום הוגש רק בשנת 2014. אכן, היו נסיבות אובייקטיביות שגרמו לשיהוי בהגשת כתב האישום - התיק שבפנינו הוא אך חלק מחקירה נרחבת שהתנהלה בשנים הרלוונטיות בשלוש פרשיות מורכבות, לצד חילופי גברי של הגורמים שטיפלו בתיק ברשויות החקירה ובפרקליטות. אלא שבנסיבות העניין, מנקודת מבטו של המערער מדובר בעינוי דין ובשיהוי של ממש. טענת ההגנה לביטול כתב האישום בשל שיהוי זה מחמת הגנה מן הצדק אמנם נדחתה, אך יש בשיהוי הניכר כדי להצדיק הקלה בעונש. ב. לשיהוי הניכר בהגשת כתב האישום, יש השלכה גם במישור נוסף. ככלל, אין לבעל דין זכות קנויה שיושת עליו עונש על פי רמת הענישה שהייתה נהוגה בעת ביצוע העבירות. עם זאת, לא ניתן להתעלם מכך שרמת הענישה בשנת 2005 - ואף רמת המודעות לכללי הממשל התאגידי והחומרה הנוגעת להפרתם - אינה כמו זו שבעשור שלאחר מכן. במסגרת שיקולי הענישה מצאנו לשקלל גם את רמת הענישה שהייתה נהוגה לפני למעלה מעשור שנים, עוד טרם החלה מגמת החמרה בענישה בעבירות כלכליות ותאגידיות כגון דא. ג. ולבסוף, נסיבותיו האישיות של המערער..." (בפסקאות 2-3; ההדגשות הוספו ואינן

במקור).

ב-ע"פ 7621/14 גוטסדינר נ' מדינת ישראל (1.3.2017), ציין כב' השופט נ' הנדל, בין היתר, כי:

"מהו הקשר אפוא בין טענה להגנה מן הצדק ותיקון 113 לחוק העונשין? התשובה לכך כפולה - מהותית ופורמאלית. במובן המהותי, יש חפיפה מסוימת בין שתי המסגרות והעניין מעיד על אחידות בתפיסה העונשית. מכאן נסיק שכשם שהגישה העונשית בשיטה הישראלית היא אינדיבידואלית, כך גם יישום טענת הגנה מן הצדק. ואולם לצד החפיפה החלקית, יש הבדלים מהותיים בין שתי המסגרות. החלת הדוקטרינה משמעותה היא, כפי שצינתי, שעוצמת הנסיבות העוטפות את רגע האירוע היא כזו שיש בה כדי להשפיע לא רק על הנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה, אלא אף על מעשה העבירה עצמו. במובן הפורמאלי, הדבר בא לידי ביטוי בכך שבעוד שההתחשבות בנסיבות העבירה שאינן קשורות בביצועה, על פי תיקון 113 לחוק העונשין, עשויה להשפיע רק על גזירת העונש בתוך המתחם שנקבע; החלת הגנה מן הצדק עשויה להשפיע אף על קביעת מתחם העונש עצמו, או ליתר דיוק, על נקודת ההתחלה ואף על נקודת הסוף של התוצאה העונשית. בכל מקרה, דעתי היא כי בשל הנסיבות המיוחדות שבתיק זה, קם בסיס לשקול תחולת ההגנה מן הצדק על גזר הדין של המערערים בהתאם לנסיבותיהם. אף קם צידוק להחיל את ההגנה במידה מסוימת במקרה המתאים...". (בפסקה 50; ההדגשות הוספו ואינן במקור).

באותו עניין ציינה כב' השופטת ד' ברק-ארז (בפסקאות 125-126), בין השאר, כי:

"125. ... כן יש לתת משקל לחלופי הזמן ...

126. אשר על כן, אציע לחברי לבטל את עונש המאסר על דרך של עבודות שירות שנגזר על אפריאט ...". (ההדגשות הוספו ואינן במקור).

בעניין שמאילוב, שגם אליו הפנו ב"כ הנאשם, התקבל הערעור על חומרת העונשים שהוטלו על המערערים בגין הרשעתם בעבירות שוד ובעבירות נוספות. בית המשפט העליון שיקלל את חלופי הזמן יחד עם נסיבותיו האישיות של המערערים, וציין, בין היתר, כי "שיקול ההרתעה בענישה מאבד מתוקפו עת חולף זמן רב מקרות המעשה עד למתן העונש" (בפסקה 19 לפסק הדין).

בעניין פ.מ.מ. - ערעור שנדון בהרכב בראשות כב' הנשיאה ד' ברלינר יחד עם סגן הנשיא (כתארו אז) כב' השופט ג' קרא ועם כב' השופטת מ' סוקולוב - הופחת עונשו של המערער, שהורשע בעבירות מס, והועמד על 6 חודשי מאסר בעבודות שירות, חלף 9 חודשים מאחורי סורג ובריה, וזאת תוך התחשבות גם בשיקול של חלופי הזמן. כמו כן, בית המשפט המחוזי הטעים שם, בין היתר, כי יש מקום להתייחס גם לרמת הענישה שהיתה נהוגה בעת ביצוע העבירה.

ב-ת"פ (מח' ת"א) 9691-06-15 מדינת ישראל נ' פלונית (28.2.2016), שבו הורשעה הנאשמת בעבירות של מרמה והפרת אמונים, בגין מעשי מרמה בכספים של ארגון במערכת הביטחון שהנאשמת היתה עובדת בכירה בו, הסתפק בית המשפט בעונשים של מאסר מותנה, קנס ושל"צ - בין היתר בשל חלופי זמן ניכר מעת ביצוע

העבירות, לצד נימוקים נוספים; זאת, תוך סטייה לקולה מהסדר טיעון שהושג בין הצדדים, שלפיו הוסכם על הטלת שני חודשי מאסר בעבודות שירות, מאסר מותנה וקנס.

ב-ת"פ (מח' ת"א) 66313-12-15 **מדינת ישראל נ' עליאש ואח'** (29.7.2020) הסתפק בית המשפט, בעניינו של נאשם 1 - אשר הורשע בשתי עבירות של מרמה והפרת אמונים בתאגיד ובעבירות של רישום כוזב במסמכי תאגיד ושל קבלת דבר במרמה - בעונש אשר מצוי ברף התחתון של מתחם העונש ההולם, של 8 חודשי מאסר בעבודות שירות, בין השאר בשל **חלופ הזמן - כעשור ממועד חשיפת העבירות והחקירה במשטרה** (וכ-17 שנים ממועד תחילת ביצוע העבירות).

מן הכלל אל הפרט

29. **הערכים המוגנים בעבירה של הפרת אמונים בתאגיד** הם הבטחת תפקוד נאות של מנהלי תאגיד, מניעת העדפתו של האינטרס התאגידי על זה האישי, מניעת שחיתות מידות בקרב מנהלים, ביסוס האמון של בעלי המניות במנהליהם והגנה על התאגיד מפני מעילה באמון זה [ראו, למשל, **עניין הורוביץ**, בפסקה 268; **עניין טטרו**, בפסקה 21 לחוות דעתו של כב' השופט ד' מינץ (29.7.2020) וההפניות שם; **ועניין דנקור**, בפסקה נ"ב לפסק-דינו של כב' השופט (כתוארו אז) א' רובינשטיין].

במקרה דנא, הנאשם פגע פגיעה מהותית ומשמעותית בערכים המוגנים. עם זאת, בנסיבות המיוחדות של המקרה, **הפגיעה לא היתה ברף הגבוה ביותר, אם כי גם לא ברף נמוך** בשים לב לתפקידו הבכיר של הנאשם כגזבר המפלגה (שהיתה בשעתה מפלגה גדולה-מפלגת שלטון) ולהיותו אחד משני מורשי החתימה בשם המפלגה (לצד מנכ"ל המפלגה).

נסיבות ביצוע העבירה הובאו בהכרעת הדין וצוטטו בפסקה 6 לעיל.

למעשה, **נסיבות ביצוע העבירה הן חמורות למדי**. הנאשם היה מצוי בניגוד **עניינים משמעותי**, שעליו **לא דיווח לראשי המפלגה**, בגין קשריו העסקיים עם נאשם 2 (מימון), וכן ידע על הקשרים העסקיים בין נאשמים 2-3 (מימון וחזין) בחברת ח.מ.א.ק (שהיתה ספקית של ציוד מחשבים למפלגה) **ולא דיווח** עליהם לראשי המפלגה, כמו גם על כך שמשרד רואה החשבון של הנאשם ואחותו סיפק שירותי ראיית חשבון לחברת ח.מ.א.ק. **יתרה מזו, הנאשם חשד** כי מימון גנב מכספי המפלגה סכום של למעלה ממיליון ₪ והשתמש בכספים עבור פרויקט נדל"ן ביישוב שוהם שהנאשם היה שותף בו יחד איתו, **ולא דיווח, במשך פרק זמן ניכר**, לראשי המפלגה על קשריו עם מימון ואף על חשדותיו כלפיו, לרבות על חשדותיו לגבי איתנותו הכספית של מימון ועל הצ'קים החוזרים של מימון, **למרות** שידע כי היתה המחאת ביטחון של מימון (לפקודת מס הכנסה) לטובת המפלגה, שהופקדה בכספת של המפלגה. **זאת**, חרף התפקיד **הבכיר** שבו כיהן הנאשם, **כגזבר המפלגה**, ובהיותו רואה חשבון בהסמכתו - בעת שמתוקף תפקידו הוא שימש בפועל **כגורם האמון והאחראי על כספי המפלגה**.

כמו כן, כפי שהובהר לעיל, אף שהנאשם הורשע בעבירה של הפרת אמונים בתאגיד (ולא בעבירה של הפרת אמונים של עובד ציבור), **מפלגה היא תאגיד בעל אופי ציבורי, המקבלת מימון מכספי הציבור**.

כפי שיצוין גם להלן בפסקה 38, לא הוכח נזק כספי-כלכלי למפלגה כתוצאה מהעבירה שבה הורשע הנאשם; ולמעשה, הנזק שנגרם למפלגה היה בעיקר בפן התדמיתי.

בניגוד לעמדת המאשימה, אין ליתן משקל לתוכן התצהיר שנערך על ידי בא-כוחה של המפלגה (תע/1) וזאת מהטעמים שפורטו על ידי ההגנה, ובעיקר מכיוון שהתצהיר אינו מתייחס לנסיבות העבירה שבה הורשע הנאשם במסגרת הכרעת הדין, אלא לנסיבות של העבירות החמורות הרבה יותר שיוחסו לנאשם בכתב האישום המקורי, שמהן זוכה: למעשה, על פי הכרעת הדין, הנאשם לא היה שותף עם מימון בגניבת כספי המפלגה, אלא בעיקר נמנע מלדווח לראשי המפלגה על חשדותיו כלפי מימון, כאשר התעורר בלבו חשד ממשי לגבי ההתנהלות של מימון עם כספי המפלגה ולגבי האיתנות הכספית של מימון.

ביחס לנסיבות ביצוע העבירה יש לשקול לקולה את העובדה שהנאשם לא ביצע כל פעולה אקטיבית במסגרת העבירה של הפרת האמונים בתאגיד ולא היה כל תכנון מצדו בביצוע העבירה: עיקרי העבירה שבה הורשע הנאשם מתייחסים למצב ניגוד העניינים המשמעותי שבו היה מצוי ולמחדלים של אי-דיווח לראשי המפלגה, כמפורט לעיל.

30. לעניין מדיניות הענישה הנהוגה, כאמור - המאשימה הפנתה בעיקר לעניין דנקנר, לעניין לחיאני ולעניין שחם.

אלא שהפסיקה שאליה הפנתה המאשימה מתייחסת למקרים שהם חמורים במידה ניכרת מהמקרה דנן - שבהם העבירה של הפרת אמונים בוצעה בנסיבות של מרמה או בנסיבות הפרת אמונים החמורות מנסיבות המקרה דנן וגם/או שבהם העונש הושת גם בגין עבירה נוספת או בגין עבירות נוספות, ולא רק בגין עבירה אחת של הפרת אמונים. זאת, כפי שיוטעם להלן.

כך, בעניין שחם, שבו נדחה הערעור על חומרת העונש בן 10 חודשי מאסר בפועל ושבנו נקבע מתחם עונש הולם כולל, בגין כלל האירועים והעבירות מושא ההרשעה, של מאסר שירוצה בדרך של עבודות שירות ועד ל-18 חודשי מאסר - הורשע המערער גם בעבירה של מעשה מגונה ובעבירה של הטרדה מינית - בנוסף לעבירה של מרמה והפרת אמונים (של עובד ציבור), וזאת בגין שמונה פרשות של קיום יחסים אינטימיים עם שוטרות כפיפות וזוטרות, במשך מספר שנים, בהיותו בתפקיד תנ"צ וניצב במשטרה, ובגין טיפול המערער בבקשותיהן של השוטרות, חרף היחסים שקיים עימן. זאת ועוד, שם הנאשם לא קיבל אחריות על מעשיו ואף דחה את ההצעה של ערכאת הערעור ליטול אחריות על מעשיו תוך הסתפקות במאסר שירוצה בעבודות שירות. כאן המקום לציין כי על הרשעת המערער בעבירה של הפרת אמונים, ניתנה לאחרונה רשות ערעור על ידי בית המשפט העליון, בנוגע לשאלה אחת, הנוגעת ל"תזת הצבירה".

בעניין לחיאני הורשע המערער, שכיהן בתפקיד ראש עיריית בת ים, בשלוש עבירות של הפרת אמונים (של עובד ציבור) - קבלת כספים לצורך כסיו חובותיו מאנשי עסקים התלויים בעיריית בת ים (שבראשה עמד), בסכום כולל של כמיליון ₪, וקבלת כספים מתשעה עובדי עירייה, אשר תנאי העסקתם היו תלויים בו באופן ישיר. בית המשפט המחוזי קבע כי מתחם העונש הראוי, ביחס לכל אחת מהעבירות שבהן הורשע המערער, עומד על 5-18 חודשי מאסר מאחורי סורג ובריח, והעמיד את העונש על 8 חודשי מאסר בפועל, חלף 6 חודשי מאסר בעבודות שירות שנגזרו בבית משפט השלום. בית המשפט העליון דחה את בקשת רשות הערעור וציין כי קביעת בית המשפט המחוזי בדבר מתחמי הענישה היא ראויה בנסיבות המקרה.

בעניין דנקנר נדונו פעולות שעשה המערער בעת שכיהן כדירקטור וכיו"ר הדירקטוריון של בנק הפועלים, שבמסגרתן פעל בניגוד עניינים חריף, במרמה ובתחבולה. באישום הראשון הורשע המערער בעבירה של

מרמה והפרת אמונים בתאגיד, בעבירה של **פגיעה בניהול תקין של עסקי תאגיד בנקאי** ובעבירה של **תחבולה**, בגין כך שלא נמנע מהשתתפות בתהליכים הקשורים ברכישתו של בנק תורכי ובגובה הפיצוי לקבוצת RP ושלא נמנע מתמיכה בעסקאות אלה, וזאת חרף קיומם של קשרים עסקיים בינו לבין קבוצת RP. כמו כן, המערער לא גילה את דבר הקשרים האמורים לחברי הדירקטוריון ולהנהלת הבנק. **באירוע נוסף** ניתנה על ידי בנק הפועלים הלוואה לאיש העסקים צ'ינג'ולו, לאחר שהאחרון פנה למערער בעניין, והמערער **ביקש וקיבל במקביל הלוואה** מבנק DHB, אשר במועדים הרלוונטיים שימש צ'ינג'ולו כיו"ר הדירקטוריון שלו והיה בעל השליטה בו. **באישום השני** הורשע המערער בעבירה של **תחבולה**, בגין **קבלת אשראי מבנק הפועלים** על בסיס **הצהרת עושר שכללה פרטים שגויים ומטעים** ועל בסיס **מידע כוזב שמסר המערער** שלפיו ההלוואה נועדה לשמש למימון ביניים בבניית נכס נדל"ן, אף שבפועל הכספים נועדו לאפשר לבני משפחתו של המערער לרכוש אגרות חוב. **בית המשפט המחוזי** קבע כי **מתחם העונש** בגין העבירה של מרמה והפרת האמונים נע בין **6 ל-18 חודשי מאסר** בפועל. **בבית המשפט העליון** התקבל הערעור על חומרת העונש ועונשו של המערער הועמד על **8 חודשי מאסר** בפועל, חלף 12 חודשים, תוך שבית המשפט העליון ציין כי מתחמי הענישה שנקבעו על ידי בית המשפט המחוזי (לרבות המתחם דלעיל בגין העבירה של מרמה והפרת אמונים) הם ראויים.

כמו כן, **בעניין סער**, שגם אליו הפנתה המאשימה בטיעוניה, ואשר קשור ל"**פרשת רשות המסים**", שבגינה הועמד לדין, בין היתר, **בעניין מצא**, גם ראש רשות המסים דאז ג'קי מצא (שעליו הוטלו 12 חודשי מאסר בפועל, בגין הרשעתו בעבירה של סיוע לשוחד ובחמש עבירות של הפרת אמונים) - נדחה הערעור על הרשעת המערער (סער), אשר כיהן **כמנהל בית המכס והמע"מ בירושלים**, בשלוש עבירות של הפרת אמונים (של עובד ציבור כלפי הציבור) ועל העונש בן **5 חודשי מאסר בפועל**, תוך שהוטעם (בפסקה 26) כי "**מדובר בפרשה חמורה המעידה שהשחיתות הגיעה גם לבכירים במינהל הציבורי**" וכן ש"**קיימת חומרה רבה בעבירת הפרת אמונים מצד עובד ציבור ... ולכן יש צורך בענישה מרתיעה**" (בפסקה 27).

נוסף על כך, לפחות ברוב פסקי הדין שאליהם הפנתה המאשימה, לרבות **בעניין דנקנר**, העבירה של הפרת אמונים התבטאה בעיקר **בפעולות אקטיביות מצד הנאשמים**, לרוב **לאחר תכנון**, ולא התבטאה בעיקר **במחדלים של אי-דיווח**, ללא תכנון וללא מרמה, כמו במקרה דנן.

31. **מנגד**, פסקי הדין שאליהם הפנו **באי-כוח הנאשם** מתייחסים למקרים קלים מהמקרה דנן - **רובם מבתי משפט השלום**. בנוסף, חלקם מהווים **אימוץ של הסדרי טיעון "סגורים"**, ואחד מהם אינו חלוט - גזר הדין שניתן לאחרונה על ידי בית המשפט המחוזי **בעניין חסן**, באשר בבית המשפט העליון תלוי ועומד ערעור שהוגש על ידי המדינה על קולת העונש; **ועל כן, לא אתייחס אליהם. זאת, בשים לב לפסיקה של בית המשפט העליון**, שלפיה **רק "במקרים חריגים ונדירים" יתערב בית המשפט בהסדר טיעון לעניין העונש**, ובמיוחד **"הסדר טיעון סגור"** או בהסדר שנבע מקשיים ראייתיים [על כך ראו למשל: ע"פ 7757/11 פלוני נ' מדינת ישראל (13.2.2013); ע"פ 5845/14 אסט נ' מדינת ישראל, בפסקה 7 סיפא(20.4.2016); ע"פ 6520/15 שרעבי נ' מדינת ישראל, בפסקה 15 סיפא(2.6.2016); ע"פ 2021/17 מצגר נ' מדינת ישראל (30.4.2017), בפסקאות 11-14 (להלן: "**עניין מצגר**")]; והשוו: ע"פ 6943/16 גלקין נ' מדינת ישראל, בפסקה 3 סיפא (28.1.2018); ע"פ 1901/19 אסולין נ' מדינת ישראל, בפסקה 2 סיפא (31.5.2020)].

להלן אתייחס לפסיקה של בתי המשפט המחוזיים שאליהם הפנו הסניגורים, שלא תלוי ועומד עליה ערעור לבית המשפט העליון **ושלא** ניתנה במסגרת כיבוד הסדרי טיעון "סגורים":

ת"פ (מחוזי ת"א) 40778-12-09 **מדינת ישראל נ' ויטה** (14.12.2011), שבו הושתו 6 חודשי מאסר בעבודות שירות על הנאשם, אשר שימש כפקיד שומה גוש דן וכרת הסכמי מס עם שלושה מלקוחותיו של עורך דינו ובגין כך הורשע בשלוש עבירות הפרת של אמונים של עובד ציבור; יצוין כאן כי בערעור על פסק הדין [ע"פ 846/12 **ויטה נ' מדינת ישראל** (19.6.2013)] זיכה בית המשפט העליון את המערער מעבירה אחת של הפרת אמונים, הותר הרשעתו **בשתי עבירות של מרמה והפרת אמונים** והעמיד את העונש על **5 חודשי עבודות שירות**.

עפ"ג (ת"א) 22556-06-10 **וולך נ' מדינת ישראל** (20.6.2011), שבו **נדחה הערעור על הרשעתו של המערער בשלוש עבירות של הפרת אמונים** ובשלוש עבירות של מתן ידיעה כוזבת, והתקבל ערעור המדינה על אי-הטלת קלון על המערער. מדובר במי שבעת כהונתו כסגן ראש עיריית ת"א, סייע לאזרחית זרה לקבל אשרת ביקור בישראל ובשלוש פעמים שונות כתב מכתבים כוזבים כאילו היא מוזמנת להשתתף בהשתלמות שתיערך במוסדות החינוכיים בתל אביב. באותו מקרה הוטלו על המערער, בעת שהיה בן 73, **מאסר מותנה ושל"צ**, בגין מעשי העבירות הנ"ל, שבוצעו **כעשר שנים לפני כן**.

כמו כן, הפנו הסניגורים **לעניין יגן, עניין גולדנברג, עניין ורניצקי ועניין יעקובוביץ** - שאליהם כבר התייחסתי לעיל, במסגרת הדיון בבקשה לביטול ההרשעה.

32. למעשה, יש **פסיקה לא מעטה** בעניין הענישה הראויה בגין העבירה של **הפרת אמונים**, שבה קיים **מנעד של עונשים**, כשברי כי כל מקרה נבחן על פי נסיבותיו הקונקרטיות. **להלן** תובא **פסיקה נוספת** ביחס למדיניות הענישה הנהוגה, לרבות פסיקה שאליה לא הפנו ב"כ הצדדים.

רע"פ 10002/17 **איגוד מרכזי הסיוע לנפגעי תקיפה מינית ע"ר ומדינת ישראל נ' מור** (18.7.2018), שבו התקבלה בקשת רשות הערעור על קולת העונש, ועונשו של המשיב (ניצב ניסים מור) הועמד על **4 חודשי עבודות שירות**, חלף שירות לתועלת הציבור, וזאת בגין הרשעת המשיב **בעבירות של הפרת אמונים** (של עובד ציבור כלפי הציבור) **ושל הטרדה מינית** שבוצעו על ידו על רקע קשרים אינטימיים שיצר וניהל המשיב בשעה שכהן כסמפכ"ל במשטרה, תוך ניצול מעמדו כקצין בכיר ותלותו בו בשל מעמדו. בית המשפט העליון קבע שם כי **מתחם העונש ההולם נע בין מספר חודשי מאסר בעבודות שירות ל-12 חודשי מאסר** לריצוי בפועל.

ת"פ 13776-12-16 (מחוזי ת"א) **מדינת ישראל נ' וסרמן** (19.11.2017), שניתן על ידי מותב זה ושבּו הושתו **4 חודשי מאסר בפועל** (בכליאה) בגין העבירות הבאות שביצע הנאשם עת כיהן כ**מזכ"ל הסתדרות המורים: שלוש עבירות של מרמה והפרת אמונים** (של עובד ציבור כלפי הציבור), עבירה של **שיבוש מהלכי משפט**, עבירה של **פגיעה בפרטיות** ועבירה של **הטרדת עד**. **מתחם העונש** ההולם שנקבע באותו עניין בגין העבירה של מרמה והפרת אמונים - **בין 4 חודשי עבודות שירות ובין 12 חודשי מאסר**.

ת"פ (מחוזי ת"א) 47059-10-17 **מדינת ישראל נ' ישראלי** (5.12.2018), שאף הוא ניתן על ידי מותב זה ושבּו הושתו **4 חודשי מאסר בעבודות שירות** בגין הרשעת הנאשם בעבירה של **מרמה והפרת אמונים** (של עובד ציבור כלפי הציבור), מצד **קצין אגף התנועה במרחב ירקון של משטרת ישראל בדרגת סגן ניצב**. הנאשם ידע שחלק מהמתנדבים במשטרה הם עובדים של חברת התחבורה "דן" ומקבלים ממנה משכורת, אם כי לא היה מודע לנורמות הפסולות בתפקודם של המתנדבים. **נוסף על כך, הנאשם פנה אל מי ששימש בתקופה הרלוונטית כראש חטיבת התנועה בחברת "דן", לשם העסקת רעייתו של הנאשם בחברת דן, וגם ערך עימו בירור כשנודע לו על הרצון לפטרה. מתחם העונש ההולם שנקבע באותו עניין - בין מספר חודשי מאסר בפועל,**

שיכול וירוצו בעבודות שירות, ובין 12 חודשים בפועל.

עניין רובז, שאליו הפנתה המאשימה, ושבזו כאמור נדחתה בקשת רשות הערעור הן על עצם ההרשעה בעבירה של הפרת אמונים (של עובד ציבור כלפי הציבור) והן על חומרת העונש בן 30 ימי מאסר בעבודות שירות שהושת על המבקש על ידי בית המשפט המחוזי, חלף 4.5 חודשים בעבודות שירות שנגזרו על המבקש בבית משפט השלום.

ע"פ (מרכז) 5755-05-08 **מדר נ' מדינת ישראל** (28.6.2009) (להלן: "**עניין מדר**"), שבו נדחה הערעור על הכרעת הדין - הרשעת המערער ב**שלוש עבירות של הפרת אמונים** (של עובד ציבור) - והתקבל הערעור על קולת העונש, כך שעונשו של המערער הועמד על **4 חודשי עבודות שירות**, חלף עונש של מאסר מותנה, וזאת בגין קבלת פרטים מעובדת ציבור על-אודות נישומים ועשיית שימוש במידע תוך שכנוע הנישומים להשתמש בשירותיו כעורך דין המייצג נישומים מול פקיד השומה. יצוין כאן כי ברע"פ 8288/09 **מדר נ' מדינת ישראל** (25.10.2009) נדחתה הבקשה לקבלת רשות ערעור.

רע"פ 4732/09 **אלון נ' מדינת ישראל** (10.6.2009) (להלן: "**עניין אלון**"), שבו נדחתה בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי, שקיבל (גם) את הערעור על חומרת העונש והעמיד את עונשה של המבקשת על **4 חודשי עבודות שירות** - חלף 5 חודשים - בעקבות הרשעתה בעבירה של **מרמה והפרת אמונים** (של עובד ציבור), בגין העסקת בן זוגה בשכר, כקבלן מבצע בבית הספר שאותו ניהלה, וכן בגין העסקת ילדיה בקייטנה בבית הספר.

ע"פ 45/89 **אריכא נ' מדינת ישראל** (12.2.1990), שבו התקבל באופן חלקי הערעור על הכרעת הדין ביחס למערער 1 ועונשו הועמד על **3 חודשי עבודות שירות**, חלף 7 חודשים מאחורי סורג ובריה, וזאת בגין הרשעתו בעבירה של הפרת אמונים בתאגיד (מושב) ובעבירות נוספות, תוך קבלת טובת הנאה כספית.

33. **אכן**, כפי שבצדק טענו ב"כ המאשימה, במקרה דנא מדובר בעבירה של הפרת אמונים בתאגיד המשרת את הציבור דווקא, הדומה במהותה לעבירה של הפרת אמונים (של עובד ציבור כלפי הציבור) שבסעיף 284 לחוק העונשין.

עם זאת, כאמור, הנאשם זוכה מכל העבירות העיקריות שיוחסו לו בכתב האישום, שבו נטען כי היה שותף לשתי תוכניות עברייניות יחד עם הנאשמים 2-3 (מימון וחזין), והוא הורשע אך בעבירה של הפרת אמונים בתאגיד, ללא יסוד של מרמה וללא תכנון מוקדם - עבירה המתייחסת למעשים שבוצעו לפני כעשר שנים, בגין ניגוד העניינים שבו היה הנאשם מצוי, עת כיהן כגזבר המפלגה, ובגין אי-הדיווח לראשי המפלגה על ניגוד העניינים, על השותפות העסקית שלו עם נאשם 2 בפרויקט נדל"ן ביישוב שוהם ועל החשדות שהיו לנאשם כלפי נאשם 2 בדבר מעילה בכספי המפלגה מצד נאשם 2.

34. לנוכח כל המקובץ לעיל, אני קובע כי מתחם העונש ההולם הוא בין 3 חודשי מאסר בעבודות שירות ובין 10 חודשי מאסר; זאת, במצב הדברים הרגיל - בהתעלם מחלוף הזמן הרב מעת ביצוע העבירה ומהשלכותיו (ומהפער הגדול בין כתב האישום המקורי ובין העבירה שבה הורשע הנאשם בסופו של יום).

כמו כן, במצב הרגיל, אלמלא חלוף הזמן והשלכותיו וכן הפער בין כתב האישום המקורי ובין העבירה שבה הורשע הנאשם בסופו של יום, ובשים לב לנטילת האחריות ולכל יתר הנסיבות לקולה, העונש של הנאשם היה

ברך התחתון של מתחם העונש ההולם, דהיינו - עבודות שירות למשך 3 חודשים.

אולם, בשל המשקל המצטבר של הטעמים שיפורטו להלן, יש לחרוג לקולה מהמתחם דלעיל, המתייחס כאמור למצב הדברים הרגיל (מתחם שנע בין 3 חודשי עבודות שירות ובין 10 חודשי מאסר), ולהסתפק, מטעמי צדק, באופן חריג, במאסר מותנה ושל"צ, לצד קנס כספי מתון:

בראש ובראשונה - לנוכח חלוף הזמן והשלכותיו: העבירה בוצעה לפני למעלה מעשור, בין השנים 2006-2010.

בטרם אתייחס להשפעה שיש לחלוף הזמן על קביעת עונשו של הנאשם, אציג תחילה את השתלשלות ההליכים בתיק דנא, כפי שפורטה על ידי שני הצדדים במסגרת טיעוניהם לעונש:

ביום 14.9.2011 הוגשה תלונה במשטרה על ידי מנכ"ל המפלגה; ביום 25.10.11 נפתחה החקירה הגלויה בתיק שכללה, בין היתר, את מעצרו של הנאשם; במהלך שנת 2014 בוצעה השלמת חקירה; ביום 20.5.15 נשלח לנאשם מכתב בדבר הכוונה להגיש נגדו כתב אישום כפוף לשימוע; ביום 25.11.15 נערך שימוע לנאשם; ביום 16.5.16 הוגש כתב האישום והתיק נותב לכב' השופט (בדימוס) ד' רוזן; ביום 5.9.16 הועבר התיק למותב זה, לאחר פרישתו של כב' השופט רוזן; ביום 6.10.16 ניתן המענה לכתב האישום; דיוני ההוכחות בתיק הסתיימו בחודש מרץ 2019; ביום 8.7.19 הוגשו סיכומי המאשימה בכתב, ביום 22.10.19 הוגשו סיכומי ההגנה בכתב, וביום 5.2.20 נערך דיון לשמיעת הסיכומים המשלימים בעל-פה; ביום 7.5.20 ניתנה הכרעת הדין, בהסכמת הצדדים, על פי הצעת מותב זה, שאותה קיבלו הצדדים, כמצוין לעיל, לאחר שהגישור לא צלח.

בנסיבות האמורות, יש להתחשב בחלוף הזמן הרב כשיקול משמעותי לקולה ואין לקבל את טענת המאשימה "שבתיק זה לא קיים חלוף זמן משמעותי המצדיק הקלה בעונש".

אכן, במקרה דנן היו נסיבות אובייקטיביות שגרמו להתארכות ההליכים. כך, כפי שציינה המאשימה, בשל הרגישות הציבורית של התיק, לא בוצעו פעולות חקירה סמוך לפני הבחירות הכלליות שנערכו ביום 21.1.2013 ולאחריהן, ואף לא כל פעולת חקירה גלויה, עד לסיום הרכבת הממשלה.

אולם, הנתון הרלוונטי החשוב לענייננו הוא כי כל חלוף הזמן לא היה באשמתו של הנאשם.

כמו כן, אומנם, אין מחלוקת על כך שמדובר בתיק כלכלי מורכב שדרש הקדשה של זמן ומשאבים רבים מצד המדינה, וברי גם כי משפטים מסוג זה נמשכים זמן שאינו קצר. אולם, במקרה דנן, בדיעבד, בתום שמיעת הראיות והסיכומים של הצדדים, התברר כי אין מקום להרשיע את הנאשם בעבירות העיקריות החמורות שבהן נחשד ושייחסו לו בכתב האישום, אלא אך בעבירה של הפרת אמונים בתאגיד וזאת בגין עובדות שבהן הודה הנאשם כבר בחקירתו במשטרה (ובעדויותו בבית המשפט).

על חלוף הזמן והשלכותיו עמדתי בהרחבה לעיל, בפסקה 28.

כפי שהובהר בפסיקה, בחלוף כעשור מעת ביצוע המעשים, שיקול ההרתעה נחלש, מאבד מכוחו והוא פחות משמעותי. כך, למשל, בעניין הורוביץ, נקבע כי:

"גם עלינו מקובל כי ככל שאין התמשכות ההליכים רובצת לפתחו של הנאשם

נחלש המשקל שראוי לתת לאינטרס ההרתעתי בגזירת הדין ויש להביא בחשבון את הפגיעה בנאשם שנאלץ להתגונן מפני האישומים נגדו משך שנים, כעונש אותו נשא כבר וצריך על כן להביא להקלה בעונשו" (עניין הורוביץ, בפסקה 337. ראו גם והשוו: עניין שמאילוב, בפסקה 19; הערעור בעניין רובינסון, בפסקאות 2-3).

נוסף על כך, כאמור, כאשר חולף זמן רב (שאינו באשמת הנאשם), מביצוע העבירה ועד למתן גזר הדין, יש להתחשב גם ברמת הענישה שהיתה נהוגה בעת ביצוע העבירה, אשר לעתים היא פחות חמורה מרמת הענישה בעת מתן גזר הדין (ראו למשל: הערעור בעניין רובינסון; ועניין פ.מ.מ. - כמפורט בפסקה 28 דלעיל).

על רמת הענישה ביחס לעבירה של הפרת אמונים בתקופת ביצוע העבירה (השנים 2009-2011), ניתן ללמוד, למשל, מעניין מדר, מעניין אלון וכן מעניין מאיר שבו כאמור הורשע נאשם 3 בעבירה של מרמה והפרת אמונים והוטלו עליו, בשנת 2011, מאסר מותנה, של"צ וקנס - במסגרת הסדר טיעון שכובד(ראו לעיל בפסקה 18).

שנית - בשים לב לפער המהותי בין תוכן כתב האישום המקורי - שכזכור כלל עבירות חמורות ביותר של קבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות ושל גניבה בידי מורשה (בצוותא עם מימון) במסגרת שתי "תוכניות עברייניות" (שלא הוכחו), שיוחסו לנאשם ושמהן זוכה - ובין העבירה שבה הורשע הנאשם בסופו של דבר במסגרת הכרעת הדין; זאת, מבלי להפחית מהחומרה של נסיבות ביצוע העבירה של הפרת אמונים בתאגיד, שבה הורשע הנאשם, כמפורט בפסקה 29 לעיל.

שלישית ובמיוחד - לנוכח עינוי הדין וההשלכות הממשיות של העננה הכבדה שרבעה מעל חייו של הנאשם ושהשפיעה עליו באופן קשה במישורים האישי, [...] והכלכלי, במשך כעשר שנים, בעקבות העבירות החמורות ביותר שבהן נחשד, שיוחסו לו בכתב האישום ושמהן זוכה לבסוף.

מתסקיר שירות המבחן עולה כי הנאשם [...] כן צוין שרעייתו של הנאשם, שהיתה עקרת בית בעבר, החלה לעבוד עקב המצב הכלכלי שאליו נקלעו ועקב הקשיים של הנאשם להתפרנס בתחומו.

בנסיבות המקרה דנן יש ליתן משקל ניכר לזמן הרב שבמהלכו רבעה עננה כבדה של עבירות חמורות ביותר נגד הנאשם (שמהן זוכה לבסוף), לעינוי הדין שעבר במשך כעשר שנים, למחירים האישיים הממשיים ששילם, ולכך שבמובן מסוים הנאשם "החל" לשאת בעונשו כבר לפני שנים רבות [על כך ראו למשל והשוו: עניין אסא, בעמ' 841; עניין הורוביץ, בפסקה 337; עניין פ.מ.מ., בפסקה 21 לפסק-דינה של כב' הנשיאה ד' ברלינר; ועניין עליאש].

כל זאת - לצד הנסיבות האישיות, [...] והמשפחתיות; העדר עבר פלילי (אם כי, בשים לב לכך שעל פי הפסיקה, בעבירות כלכליות אין לתת משקל גבוה לעבר נקי, כפי שבצדק ציינו ב"כ המאשימה); הפגיעה העלולה להיגרם לנאשם בעתיד מעצם ההרשעה; ההודאה ונטילת האחריות, שאליהן אתייחס גם להלן; ויתר הנסיבות לקולה שעליהן עמדו ב"כ הנאשם, כפי שפורט לעיל וכפי שיצוין להלן.

אומנם, הנאשם כפר בעובדות ובעבירות שיוחסו לו בכתב האישום; אולם, כאמור, הוא זוכה מאותן עבירות בסופו של דבר, מלבד הרשעתו בעבירה של הפרת אמונים בתאגיד, ללא מרמה.

למעשה, כבר בחקירתו במשטרה וגם במהלך משפטו, הנאשם הודה בעובדות מושא העבירה שבה הורשע בסופו של יום, וכינה זאת **"תקלת חיי"**; ובסופו של דבר הוא הטעים כי סבר - בטעות - שאין מדובר בעבירה פלילית, כי אם בתקלה אתית או לכל היותר בעבירה משמעתית.

לפיכך, אין לזקוף לחובתו של הנאשם את כפירתו בעבירות החמורות שיוחסו לו בכתב האישום **ואת פרק הזמן הניכר שבו נשמעו הראיות** בדיוני ההוכחות במשפט; **ויש לזקוף לזכותו את**

הודאתו, כאמור כבר בחקירתו במשטרה, בעובדות מושא העבירה שבה הורשע בסופו של יום ואת הודאתו בעבירה ואת **נטילת האחריות** על כך, בעקבות הצעת בית המשפט לצדדים בתום הסיכומים המשלימים [על המשקל הממשי שיש ליתן לנטילת אחריות על ידי נאשם, ראו למשל והשוו: **עניין מצגר**, בפסקאות 24-25 לפסק-דינו של כב' השופט ע' פוגלמן; ע"פ 2099/15 פלוני נ' **מדינת ישראל**, בפסקה 57 (22.5.2016); ע"פ 8421/12 בן **חיים נ' מדינת ישראל**, בפסקאות 20-21 (29.9.2013); ע"פ 6095/08 **סלומון נ' מדינת ישראל**, בפסקה 15 (29.12.2008). כן ראו סעיף 40א(4) לחוק העונשין].

אין לקבל גם את טענת המאשימה כי החרטה של הנאשם אינה כנה ואמיתית. העובדה שהנאשם ביקש, במסגרת הטיעונים לעונש, לבטל את הרשעתו, היא בקשה לגיטימית מבחינתו, לנוכח ההשלכות של הרשעתו בפלילים, ואינה מצביעה על כך שהוא מתנער מנטילת האחריות על מעשיו. כמו כן, בתסקיר שירות המבחן צוין כי כיום מבין הנאשם את חומרת מעשיו, גם אם הגיע לתובנה זו באיחור, דרך המחירים האישיים והמשפחתיים ששילם.

35. עוד לקחתי בחשבון את **חלקו היחסי הקטן של הנאשם בפרשה.**

כזכור, על פי כתב האישום הנאשם היה, כביכול, העבריין העיקרי מבין כל הנאשמים, ולו ייחסה המאשימה, כאמור, שתי "תוכניות עברייניות" חמורות - במסגרת שלוש פרשות.

אלא שכאמור, בסופו של דבר, לאחר שמיעת כל הראיות, **התברר כי העבריין העיקרי היה דווקא נאשם 2** (מימון) וכי **הנאשם לא רקם עמו כל תוכנית עבריינית**; הנאשם הורשע אך בעבירה של הפרת אמונים בתאגיד, ללא יסוד של מרמה, תוך שהוא זוכה מכל העבירות העיקריות שיוחסו לו בכתב האישום.

על כן, אין כל מקום להשוות בין דינו של הנאשם לדינו של מימון, שהורשע בעבירות חמורות ביותר של גניבה על ידי מורשה, של עשיית פעולת הלבנת הון ברכוש אסור ושל קבלת דבר בתחבולה.

כמו כן, כזכור, חזין הורשע בעבירות חמורות מאוד ובעיקר בעבירה של קבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות, לצד עבירות של מרמה והפרת אמונים בתאגיד, החזקת מאגר מידע שלא כדין ופגיעה בפרטיות.

חלקו של הנאשם דנן בפרשה מושא כתב האישום הוא **פחות חמור במידה רבה מאוד מזה של מימון ואף פחות חמור במידה מסוימת מזה של חזין; ולכן עונשו של הנאשם צריך להיות פחות חמור אף מזה של חזין, שכזכור הושת עליו עונש של 6 חודשי עבודות שירות, לצד מאסר מותנה וקנס כספי, תוך אימוץ הסדר** טיעון "סגור" שהושג בין הצדדים בעניינו.

כידוע, אין להתעלם מעקרון השוויון ומעקרונות אחדות הענישה ושקילות הענישה, במיוחד כשמדובר בפרשה אחת שבה מעורבים נאשמים אחדים, כמו במקרה דנן; אולם ברי שאין בעקרונות אלה כדי להוביל

להעתיקה אריתמטית או מכנית של עונשים או של שיקולי הענישה מנאשם אחד למשנהו, שכן הענישה היא לעולם אינדיבידואלית [על עקרונות **אחידות הענישה ושיקול הענישה**, ראו למשל והשוו: ע"פ 4450/11 **עספור נ' מדינת ישראל**, בפסקה 8 לפסק-דינו של כב' השופט (כתוארו אז) א' גרוניס (8.2.2012); ע"פ 2274/12 **אבו מאדי נ' מדינת ישראל**, בפסקה 16 לפסק-דינו של כב' השופט א' שהם (27.2.2013); ע"פ 5769/14 **אלרואי נ' מדינת ישראל**, בפסקה 16 לפסק-דינו של כב' השופט י' דנציגר (20.9.2015). ועל עקרון **האינדיבידואליות של הענישה**, ראו למשל והשוו: ע"פ 433/89 **אטיאס נ' מדינת ישראל**, פ"ד מג(4) 170, 175 (1989); ע"פ 5106/99 **אבו ניג'מה נ' מדינת ישראל**, פ"ד נד(1) 350, בפסקאות 7-8 (2000); ע"פ 3141/08 **מדינת ישראל נ' דבארי**, בייחוד בחוות דעתו של כב' השופט ס' ג'ובראן (27.8.2008); רע"פ 3173/09 **פראגין נ' מדינת ישראל** (5.5.2009); ע"פ 5775/14 **פלוני נ' מדינת ישראל**, בפסקה 13 (16.6.2015)].

36. **אשר לשיקול ההרתעה - אומנם**, בית המשפט העליון הבהיר שעל הענישה בעבירות דומות להיות גם מרתיעה, כדי ש"המתכנן עבירות - או שמא נאמר 'מתחמן' - ושומע כי דינו עלול להיות מאסר, אולי יחשוב פעמיים" (**עניין דנקנר**, בפסקה לח; **עניין סער**, בפסקה 27); **עם זאת**, כפי שציין בית המשפט העליון **בעניין דנקנר** "... הפן ההרתעתי בעונש אינוהמטרה **העיקרית** שלה" (בפסקה לט); **ובמקרה דנא**, כלל לא היה תכנון מצד הנאשם שלפנינו.

37. **למעלה מן הצורך** ניתן להוסיף כי, למעשה, **לתוצאה האמורה לעניין העונש המתאים**, שראוי כאמור להטיל על הנאשם במקרה המיוחד דן (מאסר מותנה ושל"צ, לצד קנס), ניתן להגיע באחת **משתי דרכים חלופיות**:

א. **האחת**, קביעת מתחם עונש הולם **מיוחד**, המושפע, מטעמי צדק, מחלוף הזמן הרב מעת ביצוע העבירה ומהשלכותיו, בשים לב לפער בין כתב האישום המקורי לעבירה שבה הורשע הנאשם בסופו של דבר - מתחם **אשר שונה מהמתחם** המתייחס למצב הדברים **הרגיל** (אלמלא חלוף הזמן והשלכותיו והפער כאמור) ואשר נע בין מאסר מותנה לעשרה חודשי מאסר בפועל, וזאת בשים לב לאמור בסעיף 40ב לחוק העונשין, תוך אימוץ הרף התחתון של המתחם המיוחד;

ב. החלופה **השניה**, **העדיפה בעיניי - חריגה לקולה, מטעמי צדק, מהמתחם המתייחס למצב הדברים הרגיל, בשל המשקל המצטבר של חלוף הזמן, הפער בין כתב האישום המקורי לעבירה שבה הורשע הנאשם ועינוי הדין** שנגרם לנאשם בעקבות כך, ובשים לב לכל יתר השיקולים הרלוונטיים; הכול, כמפורט לעיל.

מכל מקום, בין כך ובין כך, התוצאה הראויה לעניין העונש המתאים היא, לטעמי, אחת - מאסר מותנה, קנס ושל"צ, ללא מאסר בפועל, אף לא בדרך של עבודות שירות.

38. **כזכור, המאשימה ביקשה** לחייב את הנאשם בפיצויים למפלגה, בסכום המרבי האפשרי, תוך שטענה כי התנהלותו של הנאשם תרמה להידרדרות במצבה הכספי של המפלגה, הן בשל סכום הגניבה על ידי מימון, שלטענתה השיב רק כמחצית ממנו, והן בשל נזקים עקיפים שנגרמו למפלגה. **מנגד, ההגנה טענה** כי בזכות מאמצי הנאשם הוחזר למפלגה כל הכסף שמימון גנב והיה חייב לה, עוד בטרם הוגשה תלונה ונפתחה חקירה, וכי לא נגרם כל נזק כספי למפלגה, ולכן אין מקום לחיוב הנאשם בפיצוי כלל.

במחלוקת זו בין הצדדים, אני סבור כי במקרה דנן **אין** לקבל את עתירת המאשימה ואין **לחייב את הנאשם בפיצויים** למפלגה. זאת, לנוכח מכלול הנסיבות, ובעיקר מכיוון שלא הוכח כי נגרם נזק כספי למפלגה, באשר

כאמור אין לייחס משקל לתצהיר נפגעת העבירה (המפלגה), שנערך על ידי עו"ד חיים כהן, ב"כ המפלגה, מהטעמים שפורטו לעיל בפסקה 29; והכול, בשים לב גם לחלקו של הנאשם בפרשה, ביחס לחלקם של מימון וחזין, כמפורט לעיל, ולעינוי הדין שנגרם לנאשם בעקבות העבירות החמורות ביותר שיוחסו לו ושמהן זוכה ולהשלכות של ניהול ההליך המשפטי על המצב הכלכלי של הנאשם ושל בני משפחתו.

39. **עם זאת**, לנוכח נסיבות ביצוע העבירה שהנאשם הורשע בה, **אין להימנע מהשתת קנס** על הנאשם - אם כי **בסכום מתון** ונמוך יחסית, בעיקר לנוכח ההשלכות הכלכליות של ניהול ההליך על הנאשם ועל בני משפחתו, כאמור, ובשים לב לכך שניהול ההליך לא היה לשווא, לאור הרשעתו אך בעבירה של הפרת אמונים בתאגיד; וכן לנוכח חלקו הקטן יחסית של הנאשם בפרשה, בשים לב לעבירה שבה הורשע, ביחס לחלקם של מימון וחזין, אשר הורשעו בעבירות חמורות הרבה יותר; כשכזכור, על מימון לא הושת קנס, כי אם חולטו כספים בסך 200,000 ₪; ואילו על חזין הוטל קנס בסך 15,000 ₪. כמו כן, **אין כל מקום להשוות** בין גובה הקנס שיש להטיל על הנאשם במקרה דנן לקנסות הכבדים שהושתו על דנקר ועל לחיאני, בשים לב לנסיבות החמורות הרבה יותר הן **בעניין דנקר** והן **בעניין לחיאני**, כפי שהוטעם לעיל.

סוף דבר

40. סוף דבר, החלטתי להטיל על הנאשם את **העונשים הבאים**:

א. 8 חודשי מאסר על תנאי למשך שנתיים והתנאי הוא שלא יעבור שוב עבירה של הפרת אמונים בתאגיד;

ב. 200 שעות שירות לתועלת הציבור, על פי תכנית שיגבש שירות המבחן;

ג. קנס בסך 10,000 ₪, שישולם תוך 90 ימים מהיום, או 30 ימי מאסר תמורתו.

שירות המבחן מתבקש להכין תוך 45 יום תוכנית של"צ עבור הנאשם ולהגישה לאישור בית המשפט.

עותק מגזר הדין יועבר לשירות המבחן.

זכות ערעור תוך 45 ימים מהיום

ניתן היום, י"ד כסלו תשפ"א, 30 נובמבר 2020, במעמד הצדדים.

מרדכי לוי, שופט